

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi hyvinvointialueesta annettua lakia, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia, pelastustoimen järjestämisestä annettua lakia ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annettua lakia.

Esityksen mukaan hyvinvointialueiden ja valtion välisiä neuvottelukuntia ja neuvotteluita sekä valtioneuvoston asettamia valtakunnallisia strategisia tavoitteita koskevat säännökset yhtenäistettäisiin ja niitä koskeva sääntely siirrettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetusta laista ja pelastustoimen järjestämisestä annetusta laista hyvinvointialueesta annettuun lakiin. Hyvinvointialueesta annettuun lakiin lisättäisiin täsmennetyt säännökset valtiovarainministeriön tehtävistä hyvinvointialueiden ohjauksessa.

Ehdotetuilla laeilla yhtenäistettäisiin hyvinvointialueiden valtion ohjausta, selkeytettäisiin valtiovarainministeriön roolia ohjauksessa sekä varmistettaisiin, että hyvinvointialueiden ohjaus on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
2.1.1 Laki hyvinvointialueesta	4
2.1.2 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä.....	5
2.1.3 Laki pelastustoimen järjestämisestä.....	6
2.1.4 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla	8
2.2 Nykytilan arviointi	8
3 Tavoitteet	10
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	11
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	11
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	13
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	15
6 Lausuntopalaute.....	15
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	19
7.1 Laki hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta	19
7.2 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta	26
7.3 Laki pelastustoimen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta	27
7.4 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 11 ja 17 §:n muuttamisesta	27
8 Lakia alemman asteinen sääntely	27
9 Voimaantulo	28
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	28
LAKIEHDOTUKSET	31
Laki hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta	31
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta	33
Laki pelastustoimen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta	34
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 11 ja 17 §:n muuttamisesta	35
LIITTEET	37
RINNAKKAISTEKSTIT	37
Laki hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta	37
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta	41
Laki pelastustoimen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta	46
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 11 ja 17 §:n muuttamisesta	50

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyi hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman tavoitteena on, että hyvinvointialueiden ohjausrakenteita kehitetään ja selkeytetään siten, että varmistetaan yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut, henkilöstön riittävyys, hillitään kustannusten nousua ja edistetään kustannusvaikuttavuutta ottaen huomioon alueiden tarve säilyttää omistajuus omasta taloudestaan.

Hallitusohjelman mukaan hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi. Valtiovarainministeriön johdolla ministeriöt sekä muut viranomaiset seuraavat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta. Eri ministeriöiden päällekkäiset hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden ohjaukseen liittyvät lakisääteiset välineet eli muun muassa neuvottelukunnat, neuvottelut ja valtakunnalliset tavoitteet yhdistetään. Lakisääteisiä neuvottelumenettelyitä selkiytetään ja neuvotteluille määritellään vielä nykyistä selkeämmät tavoitteet.

1.2 Valmistelu

Valtiovarainministeriö asetti 29.8.2023 työryhmän valmistelua varten (<https://vm.fi/hankkeet> hankenumero VM102:00/2023). Työryhmän tehtävänä oli muun muassa valmistella hallitusohjelman kirjauksiin perustuen hallituksen esitys hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittamiseen liittyvistä säädösmuutoksista. Työryhmään nimettiin edustajat valtiovarainministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä ja sisäministeriöstä. Tämä hallituksen esitys on laadittu työryhmän valmistelemien muutosehdotusten pohjalta.

Työryhmä on informoinut hankkeesta hyvinvointialueita valmistelun aikana info- ja keskustelutilaisuuksissa. Esitystä on lisäksi valmistelun aikana käsitelty hyvinvointialueiden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

Hallituksen esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 17.10.–23.11.2023. Lausuntoa pyydettiin sosiaali- ja terveysministeriöltä, sisäministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, hyvinvointialueilta, HUS-yhtymältä, Helsingin kaupungilta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta, Valtiontalouden tarkastusvirastolta, aluehallintovirastoilta sekä Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:ltä. Lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi:ssä, joten myös muilla tahoilla oli mahdollisuus antaa lausunto esitysluonnoksesta.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://vm.fi/hankkeet> tunnuksella VM093:00/2023.

Arviointineuvosto antoi esitysluonnoksesta lausuntonsa 14.12.2023.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Laki hyvinvointialueesta

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021, jäljempänä hyvinvointialuelaki) 11 §:n 1 momentin mukaan valtiovarainministeriö seuraa yleisesti hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta sekä huolehtii, että hyvinvointialueiden itsehallinto otetaan huomioon hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön valmistelussa. Lain esitöissä todetaan, että valtiovarainministeriö koordinoi hyvinvointialueita koskevien asioiden käsittelyä valtioneuvostossa sekä kerää ja tuottaa hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta koskevia tietoja poliittisen päätöksenteon tueksi erityisesti säädösvalmisteluun sekä valtion talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnitelman valmisteluun liittyen (HE 241/2020 vp, s. 522–523). Valtiovarainministeriöllä ei ole toimivaltaa harjoittaa hyvinvointialueiden yksittäisiin päätöksiin kohdistuvaa laillisuusvalvontaa, vaan tämä on säädetty 11 §:n 2 momentissa aluehallintovirastojen tehtäväksi. Lain 12 §:n 2 momentin mukaan julkisen talouden suunnitelma ohjaa ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta. Julkisen talouden suunnitelmasta annetun valtioneuvoston asetuksen (120/2014) 3 §:n mukaisesti suunnitelmaan sisältyy myös hyvinvointialueiden taloutta koskeva osio.

Hyvinvointialuelain 13 §:ssä säädetään valtionvarainministeriön yhteydessä toimivasta hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunnasta. Neuvottelukunnan tarkoituksena on edistää hyvinvointialuetaloutta koskevien strategisten linjausten ja hyvinvointialueiden itsehallinnon toteutumista sekä valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä.

Lain 13 §:n 2 momentissa säädetään yksityiskohtaisemmin neuvottelukunnan tehtävistä. Neuvottelukunnan tulee seurata ja arvioida hyvinvointialuetalouden toteutunutta ja tulevaa kehitystä sekä valtion hyvinvointialueille osoittaman rahoituksen ja hyvinvointialueiden muun tulorahoituksen toteutunutta ja tulevaa kehitystä. Lain esitöiden mukaan neuvottelukunta seuraa ja arvioi tässä tarkoituksessa hyvinvointialueiden kustannuksia, rahoitusta, investointeja ja tarvittaessa sopeutustoimia koko maan tasolla ja kaikkien hyvinvointialueiden tehtävien näkökulmasta, perusoikeuksien toteutumista sosiaali- ja terveystaloudessa valtakunnallisesti sekä hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyyttä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden järjestämiseen ja hyvinvointialueiden muiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseen (HE 241/2020 vp, s. 524).

Lisäksi neuvottelukunnan tulee käsitellä sellaista lainsäädäntöä, lainsäädäntöhankkeita ja muita valtion toimenpiteitä, jotka ovat hyvinvointialueiden talouden ja itsehallinnon kannalta periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia. Lain esitöiden mukaan ministeriöt ovat velvollisia tuomaan neuvottelukuntaan käsiteltäväksi sellaiset valmistelussa olevat lainsäädäntö- ja kehittämishankkeet sekä hallinnon uudistamisen suunnitelmat, joilla olisi merkittävää vaikutusta hyvinvointialueiden talouteen tai itsehallintoon (HE 241/2020 vp, s. 524).

Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan ja siinä on hyvinvointialueiden sekä valtiovarainministeriön ja muiden hyvinvointialueiden tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus. Neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja toiminnan järjestämisestä on säädetty tarkemmin hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (480/2022).

2.1.2 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, jäljempänä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki) 21 §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon yleinen ohjaus, suunnittelu, kehittäminen ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa valtakunnallisesta sosiaali- ja terveyspolitiikasta, sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta hyvinvointialueiden toiminnan ohjauksessa. Lain esitöiden (HE 241/2020 vp, s. 719) mukaan keskeisinä keinoina sosiaali- ja terveysministeriön ohjauksessa ovat neuvottelumenettelyt ministeriön ja hyvinvointialueiden välillä (24 §) sekä ministeriön ja hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden välillä (37 §). Vuorovaikutteisen ohjauksen tavoitteena on esitöiden mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon jatkuva uudistaminen siten, että se ottaa huomioon hyvinvointialueiden asukkaiden ja muiden asiakkaiden tarpeet ja hyvinvointialueiden edellytykset järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto sekä hyvinvointialuestrategian.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet yhdenvertaisen, laadukkaan ja kustannusvaikuttavan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle (sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet). Tavoitteiden tulee perustua sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 31 §:ssä tarkoitettuun sosiaali- ja terveysministeriön selvitykseen sekä mahdollisiin muihin väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja taloutta koskeviin seurantatietoihin. Lisäksi tavoitteissa on otettava huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet. Lain esitöiden mukaan tavoitteet ovat strategisia eivätkä sellaisenaan hyvinvointialueiden toimintaa sitovia, tavoitteilla täydennetään sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä, nostetaan esiin ajankohtaisia palvelujen uudistus- ja kehittämistarpeita, ja lisäksi ne määrittävät hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen muuta valtakunnallista ohjausta (HE 241/2020 vp, s. 720).

Lain mukaan valtakunnallisissa tavoitteissa on määriteltävä ainakin 1) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisen toteutumisen, vaikuttavuuden, palvelujen yhteensovittamisen ja kielellisten oikeuksien turvaamisen sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi, 2) tavoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden väliselle tätä koskevalle yhteistyölle, 3) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle sekä tiedonhallinnan kehittämiseksi, 4) tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden väliselle yhteistyölle ja työnjaolle, 5) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiseksi, 6) yleiset linjaukset sosiaali- ja terveydenhuollon investoinneista sekä 7) tavoitteet alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön on seurattava ja arvioitava tavoitteiden toteutumista vuosittain ja tavoitteita on tarvittaessa muutettava.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 23 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivasta sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnasta ja sen tehtävistä. Neuvottelukunnan tehtävänä on 1) ennakoida, seurata ja arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää ja kustannuksia sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden väestöryhmittäistä kehitystä, 2) tehdä ehdotuksia valtakunnallisiksi sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteiksi sekä käsitellä ministeriöiden aloitteet ja hyvinvointialueiden esitykset niiden muuttamiseksi, 3) edistää sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista, 4) käsitellä hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita sekä muita sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistarpeita, 5) käsitellä muita periaatteellisesti tär-

keitä ja laajakantoisia hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa koskevia valtion toimenpiteitä sekä 6) käsitellä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden sisäistä työnjakoa ja yhteistyötä sekä edistää yhteistyöalueiden välistä yhteistyötä.

Valtioneuvosto asettaa sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on hyvinvointialueiden sekä sosiaali- ja terveysministeriön ja muiden hyvinvointialueiden tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus. Neuvottelukunnan kokoonpanosta ja asioiden käsittelystä neuvottelukunnassa on säädetty tarkemmin sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (484/2022).

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 24 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveysministeriön neuvottelusta hyvinvointialueen kanssa. Ministeriö neuvottelee erikseen kunkin hyvinvointialueen kanssa vuosittain hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteuttamisesta. Myös valtiovarainministeriö osallistuu neuvotteluihin.

Neuvottelujen tarkoituksena on yhteisen tilannekuvan tarkastelu ja hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet huomioiden sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön edistäminen. Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

Neuvotteluissa käsitellään ainakin seuraavia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakokonaisuuksia: 1) palvelujen ja muiden toimenpiteiden tarpeen ja määrän arviointi ja ennakointi, 2) palvelujen yhdenvertaisuus, tarpeenmukaisuus ja riittävyys, 3) väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä yhteistyö kuntien ja muiden toimijoiden kanssa, 4) tuottavuus ja kustannusvaikuttavuus sekä hyvinvointialueen kustannusten kehitys ja rahoituksen riittävyys, 5) järjestämisvastuun toteuttamisen edellyttämä riittävä henkilöstö, osaaminen, toimintakyky, valmius ja oma palvelutuotanto, 6) investoinnit ja hyvinvointialueen alustava esitys investointisuunnitelmaksi, 7) tiedonhallinta, 8) hyvinvointialueiden yhteistyösopimusten toimeenpano sekä hyvinvointialueen muu työnjako ja yhteistyö muiden hyvinvointialueiden kanssa sekä 9) hyvinvointialueen omavalvonta. Sosiaali- ja terveysministeriö laatii yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa asiakirjan, jossa todetaan neuvotteluissa käsitellyt asiat, mihin neuvotteluissa on päädytty sekä ministeriöiden mahdollisesti antamat toimenpidesuositukset.

2.1.3 Laki pelastustoimen järjestämisestä

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021, jäljempänä pelastustoimen järjestämislaki) 7 §:n mukaan sisäministeriö johtaa, ohjaa ja valvoo yleisesti pelastustointia ja sen palvelujen saatavuutta ja tasoa. Keskeinen keino hyvinvointialueiden pelastustoimen ohjauksessa on neuvottelumenettely ministeriön ja hyvinvointialueiden välillä (HE 241/2020 vp, s. 811). Sisäministeriön tehtävänä on huolehtia myös pelastustoimen valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä sekä kehittää eri ministeriöiden ja toimialojen yhteistoimintaa pelastustoimessa. Lain esitöiden mukaan tämä edellyttää pelastustoimintaan osallistuvien toimijoiden vastuiden selkeyttämistä ja toiminnan suunnittelua näiden vastuiden mukaisesti, ja tässä tehtävässä voidaan hyödyntää pelastustoimen neuvottelukuntaa (HE 241/2020 vp, s. 811).

Pelastustoimen järjestämislain 8 §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnetto-

muusuhkia ja muita uhkia vastaavan laadukkaan ja kustannusvaikuttavan pelastustoimen järjestämiseksi. Lain esitöissä todetaan, että valtakunnalliset tavoitteet ohjaisivat hyvinvointialueiden kanssa käytäviä neuvotteluja ja tavoitteiden kautta valtioneuvosto voi nostaa esiin erilaisia hyvinvointialueiden pelastustoimeen liittyviä tavoitteita ja valtakunnallisesti merkittäviä palvelujen uudistus- ja kehittämistarpeita (HE 241/2020 vp, s. 812). Tavoitteiden tulee perustua lain 15 §:ssä tarkoitettuun sisäministeriön selvitykseen sekä mahdollisiin muihin pelastustoimen toimintaa ja taloutta koskeviin seurantatietoihin. Lisäksi tavoitteissa on otettava huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet.

Pelastustoimen valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä ainakin 1) tavoitteet palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen ja vaikuttavuuden turvaamiseksi sekä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi, 2) tavoitteet turvallisuuden edistämiseksi sekä hyvinvointialueiden ja kuntien ja muiden toimijoiden väliselle tätä koskevalle yhteistyölle, 3) pelastustoimen kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet, 4) tiedonhallinnan kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet, 5) tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle yhteistyölle pelastustoimessa, 6) tavoitteet tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle, 7) yleiset linjaukset laajakantoisista investoinneista sekä 8) tavoitteet pelastustoimen alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi. Valtakunnallisten tavoitteiden toteuttamista on seurattava ja arvioitava vuosittain ja niitä on tarvittaessa muutettava.

Pelastustoimen järjestämislain 9 §:ssä säädetään sisäministeriön yhteydessä toimivasta pelastustoimen neuvottelukunnasta ja sen tehtävistä. Neuvottelukunnan tehtävänä on 1) seurata ja arvioida pelastustoimen järjestämisen kehitystä, 2) tehdä ehdotuksia pelastustoimen valtakunnalliseksi tavoitteiksi sekä käsitellä sisäministeriön aloitteet ja hyvinvointialueiden esitykset niiden muuttamiseksi, 3) edistää pelastustoimen tiedonhallinnan strategisten tavoitteiden toteuttamista, 4) käsitellä hyvinvointialueiden pelastustoimea koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita ja muita pelastustoimen kehittämistarpeita, 5) käsitellä muita periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia hyvinvointialueiden pelastustoimea koskevia valtion toimenpiteitä sekä 6) edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä.

Valtioneuvosto asettaa pelastustoimen neuvottelukunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on hyvinvointialueiden sekä sisäministeriön ja muiden hyvinvointialueiden tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus. Neuvottelukunnan kokoonpanosta ja asioiden käsittelystä neuvottelukunnassa on säädetty tarkemmin pelastustoimen neuvottelukunnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (483/2022).

Pelastustoimen järjestämislain 10 §:ssä säädetään sisäministeriön neuvottelusta hyvinvointialueen kanssa. Sisäministeriö neuvottelee erikseen kunkin hyvinvointialueen kanssa vuosittain hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien pelastustoimen tehtävien toteuttamisesta. Valtiovarainministeriö osallistuu neuvotteluihin. Neuvottelujen tarkoituksena on yhteisen tilannekuvan tarkastelu, hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus erityisesti pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet huomioiden sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön edistäminen.

Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteuttamista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen pelastustoimen järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

Seuranta, arviointi, tavoitteiden asettaminen sekä toimenpide-ehdotukset koskevat ainakin seuraavia pelastustoimeen liittyviä asiakokonaisuuksia: 1) valtakunnallisten tavoitteiden ja strategioiden huomioon ottaminen, 2) pelastustoimen palvelujen tuottamistavat, 3) pelastustoimen

palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus, 4) toimintaympäristön muutosten huomioon ottaminen, 5) turvallisuuden edistäminen ja tätä koskeva yhteistyö viranomaisten, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa, 6) pelastustoimen palvelujen tuottavuus ja kustannusvaikuttavuus sekä hyvinvointialueen kustannusten kehitys ja rahoituksen riittävyys, 7) pelastustoimen investoinnit ja hyvinvointialueen alustava esitys investointisuunnitelmaksi, 8) pelastustoimen tiedonhallinta, 9) yhteistyö ja työnjako muiden hyvinvointialueiden kanssa sekä 10) omavalvonta. Sisäministeriö laatii yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa asiakirjan, jossa todetaan neuvotteluissa käsitellyt asiat sekä ministeriöiden mahdollisesti antamat toimenpidesuositukset. Lisäksi asiakirjaan kirjataan pelastustoimen järjestämisen kokonaisuuden toteutuminen.

2.1.4 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021) sisältää viittaukset sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseläkiin ja pelastustoimen järjestämiseläkiin. Laissa säädetään myös yksityiskohtaisemmin, mitä edellä mainittujen lakien säännöksiä HUS-yhtymään ja Helsingin kaupunkiin sovelletaan.

2.2 Nykytilan arviointi

Valtioneuvosto asetti hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan 3.11.2022. Neuvottelukunnassa hyvinvointialueita on nimetty edustamaan sekä luottamushenkilöitä että viranhaltijoita, eli hyvinvointialueiden edustus neuvottelukunnassa vaihtelee. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii kunta- ja alueministeri.

Hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunta on kokoontunut vuoden 2023 loppuun mennessä kuusi kertaa. Neuvottelukunnassa on käsitelty muun muassa hyvinvointialueiden rahoituslakiin liittyviä kysymyksiä, valtiontalouden näkymiä, hyvinvointialueiden taloustilannetta, hallituksen lainsäädäntösuunnitelmaa sekä vireillä olevia, hyvinvointialueiden tehtäviä koskevia lainsäädäntömuutoksia. Neuvottelukunnalle ei ole toistaiseksi asetettu jaostoja.

Valtioneuvosto asetti sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan 22.9.2022. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö. Neuvottelukunnan jäsenet ovat hyvinvointialuejohtajia, HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin sekä ministeriöiden edustajia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta on kokoontunut vuoden 2023 loppuun mennessä kuusi kertaa. Neuvottelukunnassa on käsitelty muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseläin mukaisia selvityksiä ja hyvinvointialueneuvotteluja. Neuvottelukunta on perustanut kolme jaostoa: valmius- ja varautuminen -jaoston, digitalisaatio ja tiedonhallinta -jaoston sekä ennakointi, arviointi ja kehittäminen -jaoston. Digitalisaatio ja tiedonhallinta -jaosto on lisäksi perustanut kaksi asiantuntijaryhmää.

Valtioneuvosto asetti pelastustoimen neuvottelukunnan 29.9.2022. Neuvottelukunnassa ovat edustettuna hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja hyvinvointialueita ohjaavat ministeriöt. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii sisäministeriön kansliapäällikkö. Neuvottelukunta on kokoontunut vuoden 2023 loppuun mennessä kolme kertaa ja se on käsitellyt muun muassa hallitusohjelmatavoitteita, pelastustoimen järjestämiseläin mukaisia selvityksiä sekä hyvinvointialueiden investointisuunnitelmia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ensimmäiset valtakunnalliset strategiset tavoitteet vahvistettiin valtioneuvostossa 1.12.2022. Tavoitteet vahvistettiin vuosille 2023-2026. Sosiaali- ja tervey-

denhuollon valtakunnallisia tavoitteita on yhteensä yksitoista. Tavoitteet jakautuvat neljän yläperiaatteen alle. Yläperiaatteita ovat, että palvelujen laatu paranee, toiminnan vaikuttavuutta lisätään, sosiaali- ja terveydenhuolto on toimiva osa yhteiskuntaa, ja että tiedon ja tutkimuksen merkitys kasvaa. Tavoitteiden valmistelu on tehty sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelussa on kuultu muita ministeriöitä ja hyvinvointialueita.

Valtioneuvosto vahvisti pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet 1.12.2022. Tavoitteet vahvistettiin vuosille 2023-2026. Tavoitteissa huomioidaan kansalliset, alueelliset ja paikalliset tarpeet pelastustoimelle sekä onnettomuusuhat. Tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa pelastustoimen palvelujen järjestäminen laadukkaasti, yhdenmukaisesti ja kustannusvaikuttavasti. Valmistelu toteutettiin yhteistyössä ministeriöiden, alueiden ja järjestöjen kanssa. Tavoitteista järjestettiin myös laaja lausuntokierros 9.5.-17.6.2022.

Hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden suunnittelun näkökulmasta voidaan pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että jatkossa valtakunnallisia tavoitteita koskeva sääntely olisi kootusti hyvinvointialueilla. Vaikkakin valtakunnallisia tavoitteita on valmisteltu ministeriöiden välisenä yhteistyönä, niin tavoitteet valmisteltiin kuitenkin kahtena eri prosessina. Sääntelyn koostaminen yhteen varmistaisi nykyistä paremmin, että tavoitteissa ei olisi esimerkiksi ristiriitaisuuksia tai päällekkäisyyksiä. Lisäksi tämä mahdollistaisi jatkossa helpommin sen varmistamisen, että asetetuissa tavoitteissa on otettu huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset lähtökohdat.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain ja pelastustoimen järjestämislain mukaiset neuvottelut järjestettiin ensimmäisen kerran helmi- ja maaliskuussa 2023. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen neuvottelut toteutettiin samanaikaisesti. Neuvotteluissa keskityttiin erityisesti hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden uudistusohjelmiin, yhdenvertaisten sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuuteen, pelastustoimen järjestämiseen, hoito- ja palveluvelan purkamiseen, henkilöstön riittävyteen ja saatavuuteen sekä tiedonhallinnan ja digiturvallisuuden kysymyksiin. Ensimmäisissä neuvotteluissa ei annettu toimenpidesuosituksia, koska järjestämisvastuun siirrosta oli kulunut vasta muutama kuukausi. Poikkeuksellisesti neuvottelut pidettiin vuonna 2023 järjestämisvastuun siirron takia kahteen kertaan. Järjestämislakien mukaiset neuvottelut pidettiin myös loppuvuodesta 2023 (lokakuu – joulukuu).

Hyvinvointialuelain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain ja pelastustoimen järjestämislaissa säädettyjen neuvottelukuntien ja neuvotteluiden lisäksi hyvinvointialueiden ohjauksen kokonaisuudessa merkittävässä roolissa ovat olleet myös monet epäviralliset verkostot. Ministeriöiden edustajat keskustelevat alueiden edustajien kanssa muun muassa hyvinvointialuejohtajien sekä aluehallitusten puheenjohtajien sekä pelastustoimen johdon verkostoissa sekä teemakohtaisissa verkostoissa.

Neuvottelukuntiin ja neuvotteluihin osallistuminen on osoittautunut suurelta osin samoille hyvinvointialueiden johtaville luottamushenkilöille ja viranhaltijoille kuuluvaksi eli samat henkilöt osallistuvat nykyisellään useaan erilliseen neuvottelukuntaan ja neuvotteluun. Neuvottelukuntien ja neuvotteluiden yhtenäistäminen tehostaisi toimintaa ja vähentäisi hallinnollista taakkaa.

Hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne

Hyvinvointialueiden perustamiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 241/2020 vp. s) todettiin, että hyvinvointialueiden jatkuvaluonteinen ohjaus ja ohjaavien ministeriöiden kanssa käytävä vuotuinen ohjausneuvottelu tukisivat hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä ja siihen liittyen järjestäjän vastuuta palvelutuotannosta. Näin

saataisiin tietoa valtion talousarvion ja julkisen talouden suunnitelman valmisteluun ja seurantaan, jolloin voitaisiin tukea ja osaltaan varmistaa julkisen talouden tavoitteiden toteutumista. Vahvalla hyvinvointialueiden järjestämistehtävän kansallisella ohjauksella voitaisiin varmistaa nykyistä asiakaslähtöisempien, integroitujen ja vaikuttavien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen toteutuminen kustannustehokkaalla tavalla koko maassa.

Hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on haastava. Hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimialan ja HUS-yhtymän yhteenlasketun tilikauden 2023 alijäämän ennakoidaan olevan noin 1,3 miljardia euroa. Vuoden 2023 lopullinen alijäämä varmistuu vuoden 2024 keväällä tilinpäätösten valmistumisen myötä.

Vain yhden alueen vuosikatteen ennakoidaan olevan positiivinen, mikä kuvastaa taloustilanteen erityistä heikkoutta. Negatiivinen vuosikate johtaa siihen, että alue joutuu rahoittamaan osan toimintakuluista rahavaroilla, omaisuuden myynneillä tai lyhytaikaisella lainalla, mikä lisää riskiä valtion lisärahoituksen hakemiselle.

Rahoitusvajetta korjaa osaltaan alueiden rahoitusmalliin sisältyvä jälkikäteistarkistus, joka tehdään kahden vuoden viiveellä eli vuoden 2023 rahoitusvaje vaikuttaa alueiden rahoitukseen lisäävästi vuodesta 2025 lähtien. Jälkikäteistarkistus tehdään kuitenkin kaikkien hyvinvointialueiden rahoitus pohjaa korottaen, joten lisäys kohdentuu aluekohtaisesti rahoitusmallin määräytymistekijöiden perusteella, ei siis aluekohtaisesti toteuman perusteella.

Yhtä aluetta lukuun ottamatta kaikki alueet ovat ennakoineet alijäämää vuodelle 2023 ja alijäämissä on merkittävää aluekohtaista vaihtelua. Niillä alueilla, joissa alijäämää on keskimääräistä enemmän, jälkikäteistarkistus ei tule kattamaan alueen vuoden 2023 alijäämää. Erityisesti näiden alueiden tulee kattaa alijäämänsä ensisijaisesti reaalitalouden keinoin eli tulojen lisäyksin ja menojen vähennyksin. Lisäksi yleisesti voidaan todeta, että kaikki alueet joutuvat pohtimaan erilaisia talouden tasapainottamiskeinoja ja toimintojen kehittämistä siten, että palveluiden saatavuus turvataan myös tulevina vuosina. Tämä edellyttää myös toimivaa valtion ohjausjärjestelmää ja aktiivista vuorovaikutusta alueiden, kuntien ja valtion kesken.

Hyvinvointialueet ovat tuoneet esille nykyiseen, ministeriöiden erilliseen ohjaukseen perustuvaan ohjausjärjestelmään liittyvän toiminnallisen ja taloudellisen ohjauksen ristiriitaisuuden. Tämä ilmenee hyvinvointialueiden näkemyksen mukaan lainsäädännössä asetettujen velvoitteiden ja toimintaan käytettävissä olevien resurssien epäsuhtana. Hyvinvointialueet kokevat haasteelliseksi sopeuttaa toimintaansa käytettävissä olevaan rahoitukseen ohjauksen edellyttämällä tavalla.

Valtioneuvoston toimintatapojen ja ohjauksen välineiden tulisi muodostaa hyvinvointialueiden näkökulmasta aiempaa selkeämpi ja tehokkaampi ohjausrakenne, joka systemaattisesti tukisi hyvinvointialueiden omaa uudistamistyötä perus- ja erityistason palvelujen yhteensovittamiseksi ja kustannusten kasvun hillitsemiseksi. Käytännössä hyvinvointialueiden ohjauksessa alueiden toimintaa ja taloutta tulisi arvioida aiempaa kattavammin kokonaisuutena

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on yhtenäistää ja selkeyttää hyvinvointialueiden valtion ohjausta, jotta voidaan varmistaa yhdenvertaisten ja laadukkaiden palveluiden toteutuminen hyvinvointialueilla sekä hillitä kustannusten nousua ja edistää kustannusvaikuttavuutta. Lisäksi tavoitteena on selkeyttää valtiovarainministeriön tehtäviä ja roolia hyvinvointialueiden ohjauksessa sekä varmistaa, että hyvinvointialueiden ohjaus on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Hyvinvointialuelakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset valtiovarainministeriön tehtävistä hyvinvointialueiden ohjauksessa. Hyvinvointialueilla säädetyn hyvinvointialuetalouden – ja hallinnon neuvottelukunnan nimi muutettaisiin ja tehtäviä laajennettaisiin. Samalla kumottaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain ja pelastustoimen järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen neuvottelukunnasta.

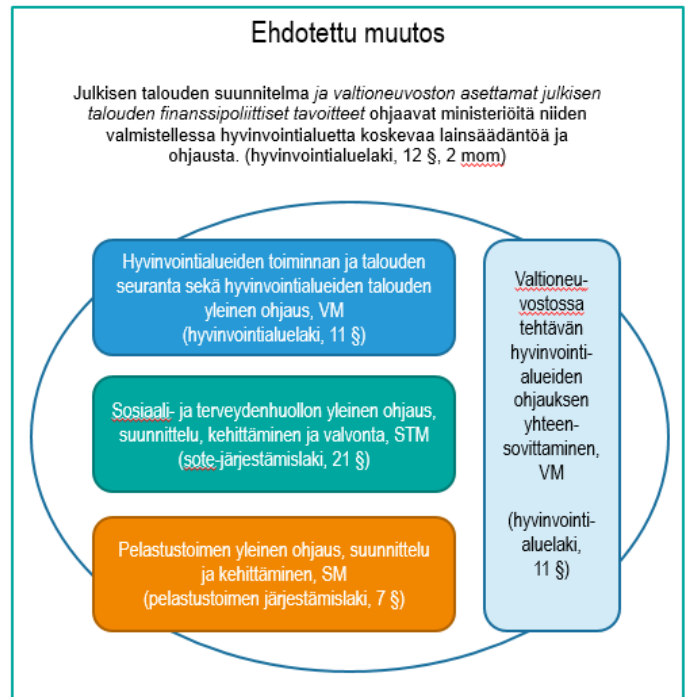
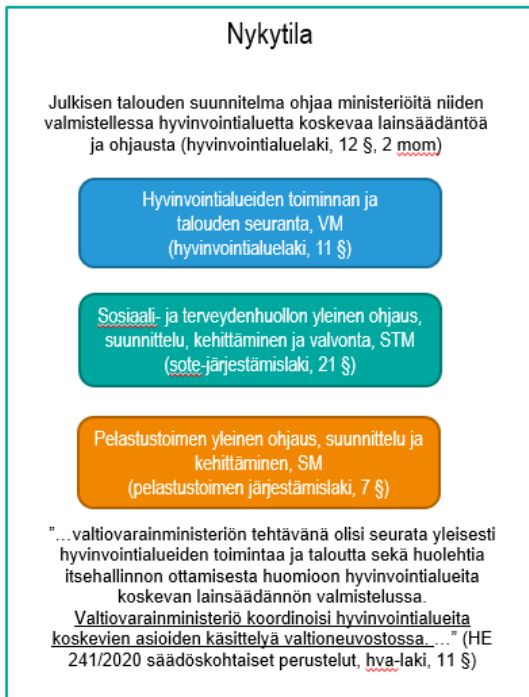
Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain ja pelastustoimen järjestämislain säännökset valtakunnallisista tavoitteista sekä neuvottelusta hyvinvointialueen kanssa kumottaisiin ja korvaavat säännökset hyvinvointialueiden valtakunnallisista tavoitteista sekä ministeriöiden neuvottelusta hyvinvointialueen kanssa lisättäisiin hyvinvointialuelakiin.

Kuva 1. Ohjauksen välineet

Kuva 2. Ministeriöiden tehtävät ohjauksessa

Ministeriöiden tehtävät ohjauksessa

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotus yhtenäistäisi valtioneuvoston toimintaa hyvinvointialueiden ohjauksessa. Valtioneuvoston hyvinvointialueisiin kohdistama ohjaus huomioisi nykyistä paremmin hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden kokonaisuutena, mikä hälventäisi mahdollista toiminnan ja talouden ohjauksen välistä ristiriitaa.

Neuvottelukuntien määrän vähentyminen vähentäisi hyvinvointialueiden ja ministeriöiden hallinnollista taakkaa ja yhtenäistäisi osaltaan hyvinvointialueiden ohjausta. Nykyisessä tilanteessa hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta käsitellään erillisissä neuvottelukunnissa ja neuvotteluissa, mikä paitsi hajottaa valtioneuvoston ohjaustoimintaa, niin myös mahdollistaa ristiriitojen ja epäselvyyksien syntyminen. Lisäksi nykyinen neuvottelukunta- ja neuvottelujärjestelmä muodostavat sekä hyvinvointialueille että ministeriöille merkittävän hallinnollisen taakan, koska erilaisiin neuvottelukuntiin ja neuvotteluihin osallistuminen kuitenkin tosiasiassa on osoittautunut samoille hyvinvointialueiden johtaville luottamushenkilöille ja viranhaltijoille kuuluvaksi eli samat henkilöt osallistuvat nykyisellään useaan erilliseen neuvottelukuntaan ja neuvotteluun. Myös ministeriöiden osalta tilanne on samankaltainen.

Valtiovarainministeriön toimivalta ohjauksessa selkeytyisi nykyisestä. Nykyisellään valtiovarainministeriön toimivalta on todettu hyvinvointialuelain 11 §:n perusteluissa, mutta pykälän sanamuodosta asia ei käy ilmi. Selkeä säännös asiasta selventäisi asiantilaa. Lisäksi valtioneuvoston vahvistamien finanssipoliittisten tavoitteiden merkityksen korostaminen yhtenäistäisi osaltaan ohjausta ja vahvistaisi kaikkien ohjaukseen osallistuvien ministeriöiden yhteistä vastuuta myös taloudellisen kestävyuden huomioon ottamisesta.

Vaikutukset hyvinvointialueiden itsehallintoon

Esitetyt muutokset eivät muuta hyvinvointialueiden itsehallinnollista asemaa. Hyvinvointialueiden itsehallinnollista asemaa on käsitelty esityksen luvussa 10 Suhde perustuslakiin. Vaikka hyvinvointialuelakiin esitettävän uuden 13 a §:n sääntely ei ole yhtä yksityiskohtainen kuin voimassa oleva sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa ja pelastustoimen järjestämislaissa, neuvottelujen tarkoitus ja sisältö säilyvät tosiasiallisesti voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavina.

Ohjaavien ministeriöiden tulisi toimia ohjauksessa tiiviimmässä keskinäisessä yhteistyössä mikä vähentänee toiminnallisen ja taloudellisen ohjauksen välistä ristiriitaa. Muutoksilla ei puuttuttaisi hyvinvointialueiden itsehallintoon eikä niiden aluevaltuustojen toimivaltaan, vaan edelleenkin aluevaltuusto päättäisi hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta hyvinvointialuelain 22 §:ssä säädetyllä tavalla. Hyvinvointialueet päättäisivät siten jatkossakin itsenäisesti, millä tavoin ne ottavat toiminnassaan huomioon strategiset tavoitteet ja niiden pohjalta annetut toimenpidesuositukset. Jos muutoksella onnistutaan vähentämään toiminnallisen ja taloudellisen ohjauksen välistä ristiriitaa, hyvinvointialueilla on paremmat mahdollisuudet sopeuttaa ja uudistaa toimintaansa siten, että hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) mukainen rahoitus ja myös saatavilla oleva työvoima riittävät asukkaiden tarvitsemien palveluiden järjestämiseen. Nyt esitettävillä muutoksilla ei siten ole myöskään vaikutusta perustuslakivaliokunnan lausunnossaan PeVL 17/2021 vp vahvistamiin, rahoitusperiaatetta koskeviin kysymyksiin.

Vaikutukset perusoikeuksien toteutumiselle

Esityksellä ei ole suoria vaikutuksia perusoikeuksien toteutumiselle. Valtioneuvoston yhtenäisempi ohjaustoiminta kuitenkin huomioisi nykyistä paremmin hyvinvointialueiden toiminnan

ja talouden kokonaisuutena, mikä osaltaan luo edellytyksiä palvelujen turvaamiselle. Finanssi- poliittisten tavoitteiden huomioon ottamisella ohjauksessa on tarkoitus nimenomaisesti tukea hyvinvointialueita siinä, että ne pystyisivät järjestämään peruspalvelut myös tulevaisuudessa julkisen talouden kannalta kestäväällä tavalla. Viime kädessä julkinen valta vastaa siitä, että kansalaiset saavat riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut perustuslain edellyttämällä tavalla.

Palvelujen järjestämisedellytysten turvaaminen edellyttää, että toiminnalle asetettavat vaatimukset ja resurssit ovat tasapainossa ja palvelut järjestetään kustannustehokkaasti. Edellä mainitut seikat ovat paremmin otettavissa huomioon sovitettaessa valtion eri sektoreiden ohjaus tiiviimmin yhteen. Päätöksentekoon voi kuitenkin kohdistua hyvinvointialueiden rahoituksen niukkuudesta johtuvaa painetta, joka saattaa johtaa tahattomiin negatiivisiin seurausvaikutuksiin etenkin hauraille ja haavoittuville asukkaille. Taustalla voi olla kansalaisten välttämättömiä hoidon ja palveluiden tarpeiden tunnistamatta jääminen tai se, ettei toimenpiteiden laajakantoisia seurausvaikutuksia oteta riittäväällä tavalla huomioon. Edellä mainitun vuoksi on tärkeää, että ohjaus perustetaan tutkittuun tietoon ja ohjaustoimien huolellisiin vaikutusarvioihin. Ohjauksessa ja päätöksenteossa tulee ottaa huomioon toimenpiteiden yhteiskunnalliset vaikutukset kulloistakin hallituskautta pidemmällä aikajänteellä.

Viranomaisvaikutukset

Esityksellä on vaikutuksia valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön toimintaan. Muodostuneita ohjaurakenteita neuvottelukuntiin ja hyvinvointialueiden kanssa käytäviin neuvotteluihin on muutettava. Muutokset edellyttävät erityisesti valtiovarainministeriössä uudenlaisia toimintamalleja ja myös resursseja valtioneuvostossa tehtävän ohjauksen vahvemmaksi koordinoimiseksi. Hyvinvointialueen kanssa käytäviin neuvotteluihin liittyvä velvoite antaa tarvittaessa suosituksia vaatii ministeriöiltä tiedonhallinnan, tiedontuotannon sekä analysoinnin kehittämistä.

Valtiovarainministeriöön tullaan perustamaan uusi toimintayksikkö alkuvuonna 2024, jonka vastuulle siirtyy ministeriön vastuulla olevat hyvinvointialueiden ohjaustehtävät sekä ministeriön ohjausta tukeva tietotuotanto. Toimintayksikön henkilöstö koostuu valtiovarainministeriön eri osastoilta siirtyvistä henkilöistä sekä ohjaustehtäviin rekrytoitavista henkilöistä. Ensivaiheessa toimintayksikössä työskentelee noin 15 henkilöä, joista arviolta puolet olisi uusia rekrytoitavia. Lähtökohtana on myös, että uusi toimintayksikkö vastaa jatkossa myös hyvinvointialuelain sisältämien ohjausneuvottelujen, neuvottelukunnan sekä valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niihin liittyvistä esittelyistä. Toimintayksikön perustaminen tarkoittaa muutoksia valtiovarainministeriöstä annettuun valtioneuvoston asetukseen.

Ministeriöissä tapahtuvan ohjauksen yhteensovittamiseen liittyen valtiovarainministeriö tulee asettamaan hyvinvointialueiden ohjaukseen liittyvän johtoryhmän sekä tarvittavat muut yhteistyörakenteet. Johtoryhmä koostuu valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön edustajista. Hyvinvointialueiden toimintaan kytkeytyy kuitenkin useita muitakin ministeriötä, kuten työ- ja elinkeinoministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Johtoryhmä kuulee myös muiden ministeriöiden edustajia työnsä aikana. Lisäksi alkuvuonna 2024 tullaan organisoimaan muut tarpeelliset yhteistyörakenteet niin, että hyvinvointialueiden toimintaan liittyvät ministeriöt kytketään yhteistyörakenteisiin riittäväällä tavalla yhteisen tilannekuvan varmistamiseksi.

Hyvinvointialuelakiin esitetyn 13 a §:n mukaisissa neuvotteluissa hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa hyödynnettäisiin edelleen Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen ja aluehallintoviraston asiantuntija-arviota sekä tarvittaessa muita viranomaisten arvioita. Pelastustoimen osalta hyödynnetään pelastustoimen järjestämislain 13 – 15

§:ien mukaisia hyvinvointialueiden vuosittaisia selvityksiä, aluehallintovirastojen alueellisia asiantuntija-arvioita ja valtakunnallista asiantuntija-arviota sekä sisäministeriön vuosittaisia selvityksiä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja aluehallintovirastojen tehtävät säilyvät tältä osin ennallaan eli niihin ei kohdistu muutoksia, vaikka neuvotteluja koskeva sääntely siirtyisi hyvinvointialuelakiin. Pelastustoimen järjestämislain mukaiset selvitykset ja asiantuntija-arviot säilyvät tältä osin ennallaan eli niihin ei kohdistu muutoksia.

Taloudelliset vaikutukset, julkinen talous

Julkisen talouden suunnitelman mukaan hyvinvointialueiden ohjauksen vahvistamiseen osoitetaan yhteensä 6 miljoonaa euroa vuosille 2024–2027. Vuoden 2024 valtion talousarvioon sisältyy talousarvion momentille 28.01.01 (valtiovarainministeriön toimintamenot) 1,5 miljoonan euron lisäys ohjauksen vahvistamiseen.

Esityksellä ei muuteta hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain mukaan määräytyvää rahoitusta, joten esityksellä ei ole suoria vaikutuksia hyvinvointialueiden talouteen. Esityksen tavoitteena on edistää hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tulokselisuutta yhdenmukaistamalla ohjausta ja ottamalla ohjauksessa valtioneuvoston vahvistamat finanssipoliittiset tavoitteet nykyistä paremmin huomioon. Hyvinvointialueisiin kohdistuvat taloudelliset vaikutukset ovat siten välillisiä ja riippuvaisia siitä, kuinka toiminnallisen ja taloudellisen ohjauksen välistä ristiriitaa pystytään vähentämään ja tätä kautta edistämään toiminnan järjestämistä tehokkaasti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Tämä edellyttää hyvinvointialueille asetettavien velvoitteiden ja muun ohjauksen nykyistä realistisempaa vaikutusten arviointia. Jos ohjauksen tasapainottamisessa onnistutaan, parantaa se hyvinvointialueiden mahdollisuutta sopeuttaa toimintaansa käytettävissä oleviin resursseihin ja antaa mahdollisuuden hillitä kustannusten kasvua. Parhaimmillaan tämä voisi pienentää hyvinvointialueiden alijäämää ja vähentää painetta lisärahoituksen hakemiselle.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Esitettävien muutosten sijasta on mahdollista, että säännökset hyvinvointialueiden ohjauksesta säilytettäisiin ennallaan eli voimassa olevan lainsäädännön mukaisina. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että valtioneuvoston sisäistä koordinaatiota pyrittäisiin edistämään ilman säädösmuutoksia. Valtiovarainministeriön ohjauksen koordinointiin liittyvien tehtävien ja toimien taustalla olisi vain hyvinvointialuelain 11 §:n perustelut, jossa valtiovarainministeriön rooli ohjauksessa kyllä nykyiselläänkin todetaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain ja pelastustoimen järjestämislain säännökset neuvottelukunnista, neuvottelusta hyvinvointialueen kanssa sekä valtakunnallisten tavoitteiden asettamisesta pysyisivät ennallaan.

Ilman laissa todettua toimivaltaa valtiovarainministeriön rooli ohjauksen koordinoinnissa olisi heikompi. Jos ohjauksen keskeiset lakisäätteiset välineet (tavoitteet, neuvottelukunnat, neuvottelut) säilyisivät erillisinä, ei ohjauksessa pystyttäisi ottamaan huomioon hyvinvointialueiden toimintaa kokonaisuutena nykyistä paremmin. Tämä tarkoittaisi nykyiseen ohjaukseen liittyvien haasteiden säilymistä ennallaan. Myös hallinnollinen taakka säilyisi ennallaan.

6 Lausuntopalaute

Valtiovarainministeriö sai määräaikaan mennessä 29 lausuntoa. Lausunnon antoivat sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, Etelä-Karjalan hyvinvointialue, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, Etelä-Savon hyvinvointialue, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, Kainuun hyvinvointialue, Keski-Suomen hyvinvointialue, Keski-Uudenmaan hyvinvoin-

tialue, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue, Lapin hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Pirkanmaan hyvinvointialue, Pohjanmaan hyvinvointialue, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue, Päijät-Hämeen hyvinvointialue, Satakunnan hyvinvointialue, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue, HUS-yhtymä, Helsingin kaupunki, Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV, Terveys- ja hyvinvoinnin laitos THL, Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy ja Sipoon palvelutaloesätiö sr.

Hyvinvointialueiden ohjaus

Lausunnonantajat kannattivat lähtökohtaisesti ohjaukseen ehdotettuja muutoksia. Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen ja yhtenäisten toimintatapojen luominen ohjaukseen nähtiin yleisesti tarpeellisena. Nykyisessä tilanteessa hyvinvointialueiden toimintaa haastaa lainsäädännöllisten velvoitteiden ja rahoituksen riittävyyden epätasapaino. Hyvinvointialueiden toiminnallinen ja taloudellinen ohjaus tulisi olla samansuuntaista, mikä parhaimmillaan vähentäisi ristiriitaa.

Lausunnoissa nähtiin perusteltuna, että ohjauksen yhteensovittaminen keskitetään valtiovarainministeriön tehtäväksi. Lausunnoissa nousi kuitenkin esille myös näkemyksiä siitä, että valtiovarainministeriön rooli ohjauksessa saattaa johtaa finanssipoliittisten tavoitteiden ylikorostumiseen. Yksi lausunnonantaja totesi, että ohjaus olisi luontevampaa keskittää sosiaali- ja terveysministeriölle. Joissakin lausunnoissa kiinnitettiin myös huomiota ohjauksen ja hyvinvointialueiden itsehallinnon väliseen suhteeseen ja todettiin, ettei valtionohjausta voi viedä niin pitkälle, että se tosiasiansa syrjäyttäisi vaaleilla valitun elimen ohjausvallan.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoi hyvinvointialuelain 11 § 3 momenttiin ehdotetun sääntelyn, jonka mukaan ohjauksen lähtökohtana olisi finanssipoliittiset tavoitteet, olevan mahdollisesti ristiriidassa perustuslain sääntelyn ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa. Tasapainosyistä myös sosiaalisten perusoikeuksien toteuttamiseen liittyvien tavoitteiden tulisi ehdotettua paremmin ilmetä sääntelystä Mahdollinen ristiriita nostettiin esille myös muutamassa hyvinvointialueen lausunnossa. Sekä THL että SOSTE katsoivat, että ohjauksen keskeisenä tarkoituksena tulee olla kansalaisten perusoikeuksien toteutuminen. Toisaalta muun muassa Valtiontalouden tarkastusviraston lausunnossa kannatettiin 11 §:n 3 momenttiin ehdotettua lisäystä julkisen talouden finanssipoliittisten tavoitteiden merkityksestä ja huomioon ottamisesta hyvinvointialueiden ohjauksessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esitti lausunnossaan, että opetus- ja kulttuuriministeriö on lisättävä hyvinvointialuelakiin ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin hyvinvointialueiden ohjaukseen. Hallitusohjelmassa on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan toimenpiteistä, joiden toteuttaminen kytkeytyy hyvinvointialueiden tehtäviin.

Valtakunnalliset tavoitteet

Hyvinvointialueille asetettavien valtakunnallisten tavoitteiden sääntelyn yhtenäistämistä ja siirtämistä hyvinvointialuelakiin kannatettiin laajasti ja esitys nähtiin perusteltuna. Muun muassa VTV piti tarkoituksenmukaista, että hyvinvointialueiden järjestämisvastuuseen liittyviä tavoitteita käsiteltäisiin kokonaisuutena, jolloin valtioneuvosto voisi varmistaa tavoitteiden johdonmukaisuuden ja asettaa tarvittaessa painotuksia hyvinvointialueiden toiminnalle.

Lausunnoissa tuotiin esille, että tavoitteiden tulee olla strategisella tasolla ja että hyvinvointialueiden tulee olla mukana niiden valmistelussa. Lisäksi lausunnoissa pidettiin tärkeänä, että tavoitteet ja hyvinvointialueiden resurssit ovat tasapainossa ja realistisessa suhteessa toisiinsa.

Tavoitteissa tulee huomioida paitsi alueiden myös sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen toimialojen erityispiirteet.

Muutamassa lausunnossa pidettiin ongelmallisena, että finanssipoliittiset tavoitteet nousevat keskeiseen asemaan tavoiteasetannassa. Toisaalta VTV totesi olevan tärkeää, että strategisten, kaikille hyvinvointialueille yhteisten tavoitteiden asettamisessa voitaisiin nykyistä paremmin ottaa huomioon finanssipoliittiset tavoitteet ja julkisen talouden suunnitelmassa esitetyt arviot hyvinvointialueiden talouden tilasta ja rahoituksen riittävydestä sekä hyvinvointialueiden tuotavuus- ja kustannuskehityksestä. Yksi hyvinvointialue esitti, että vastapainona 12 a §:n 1 momentissa tulisi mainita hyvinvointialueille lailla säädettyt järjestämistehtävät samalla painoarvolla finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa.

Muutamassa lausunnossa esitettiin asiakas- ja potilasturvallisuuden huomioimista tavoitteissa. THL korosti, että tavoitteiden ja niiden arvioinnin tulee pohjautua tutkimusnäyttöön sekä kansallisesti ja/ tai kansainvälisesti hyväksytyihin mittareihin.

SOSTE:n mukaan hyvinvointialueiden asukkaiden ja palvelujenkäyttäjien näkökulmasta keskeisimmät valtakunnalliset tavoitteet ovat palvelujen järjestäminen yhdenvertaisesti ja laissa säädetty oikeudet turvaten sekä perustason palvelujen toimintavarmuuden vahvistuminen ja integraation lisääntyminen. SOSTE piti tärkeänä, että tavoitteiden toteutumista seurataan ja ohjataan, mutta totesi, että esitetystä uudesta pykälästä ei käy selkeästi ilmi, mikä taho seuraa valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista muilta kuin valtioneuvoston asettamien talouden finanssipoliittisten tavoitteiden osalta.

Hyvinvointialueneuvottelukunta

Hyvinvointialueneuvottelukuntaa koskevaa esitystä eli hyvinvointialueiden ja ministeriöiden välisten neuvottelukuntien yhdistämistä kannatettiin lausunnoissa käytännössä yksimielisesti. Yhden neuvottelukunnan mallin katsotaan parantavan ohjauksen yhdenmukaisuutta ja systemaattisuutta sekä vähentävän hallinnollista taakkaa.

Lausunnoissa korostettiin, että hyvinvointialueneuvottelukunnan ei tule kuitenkaan jatkossakaan olla ainoa yhteistyöfoorumi valtion ja hyvinvointialueiden välillä. Esimerkiksi hyvinvointialueita koskevien merkittävien lainsäädäntöhankkeiden valmisteluryhmiin tulee nimetä hyvinvointialueiden edustus. Joissakin lausunnoissa nostettiin esille, että pelastustoimi tulee huomioida neuvottelukunnan kokoonpanossa ja työskentelyssä myös tosiasiallisesti. Hyvil Oy esitti harkittavaksi, että sillä olisi edustus neuvottelukunnassa.

Yksi hyvinvointialue toi lausunnossaan esille pitävänsä neuvottelukunnan roolia ja tehtäviä merkittävinä ja laajoina ja totesi lakiesityksestä jäävän epäselväksi, millaisella toimintamallilla kyseinen neuvottelukunta pystyisi käytännössä hoitamaan kaikki sille osoitetut tehtävät. Hyvinvointialue arvioi, että neuvottelukunnan sujuva työskentely tulee edellyttämään esimerkiksi alatyöryhmien perustamista ja tämä olisi hyvä tuoda esille lainsäädännön perusteluissa ja olisi syytä pohtia, pitäisikö tämä huomioida jo lainsäädännössä.

Neuvottelu hyvinvointialueen kanssa

Hyvinvointialueen ja ministeriöiden välisiä neuvotteluja koskevan sääntelyn siirtäminen hyvinvointialueesta annettuun lakiin nähdään lausunnoissa laajasti perusteltuna ja sen koetaan korostavan hyvinvointialueen toiminnallista kokonaisuutta. Lausunnoissa kuitenkin korostettiin tätäkin osin, että ohjauksessa on huomioitava tarkasti strategisen ja toiminnallisen ohjauksen erot. Koska rahoitus ja lainsäädäntö ovat keskeisimpiä ohjauksen keinoja, näistä teemoista tulee

käydä keskustelua alueiden ja ministeriöiden välillä. Neuvotteluissa tulisi ennen kaikkia luoda yhteistä tilannekuvaa ja yhteisymmärrystä ministeriön ja hyvinvointialueiden kesken tosiasiallisesta toiminnan ja talouden tilanteesta ja toimintaympäristöstä alueilla muun muassa suhteessa voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Muutamissa lausunnoissa tuotiin esille huoli siitä, tulevatko kunkin alueen erityispiirteet riittävästi huomioon otetuiksi, jos neuvotteluja järjestetään yhteisesti useamman alueen kanssa. Pari lausunnonantajaa esitti harkittavaksi, tuleeko neuvottelujen toteutua vuosittain.

Lausunnoissa tuotiin esille, että neuvottelujen yhteydessä annettavissa ministeriöiden toimenpide-ehdotuksissa tulee huomioida, että jotkin hyvinvointialueiden toiminnan kehittämisen ja uudistamisen toimenpiteistä tuottavat havaittavia taloudellisia ja/tai toiminnallisia hyötyjä viiveellä. Yksittäisissä lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös toimenpidesuosituksen oikeudelliseen luonteeseen ja esitettiin tätä täsmennettäväksi. Lisäksi yksi hyvinvointialue totesi, että säännös ministeriöiden alueelle mahdollisesti antamista toimenpidesuosituksista tulee poistaa laista. Hyvinvointialue ei pidä hyvinvointialuekohtaisten toimenpidesuositusten antamista perusteltuna, mikäli neuvottelut jatkossa käydään useamman alueen kesken.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös ohjauksen tarkoitukseen. Ohjauksen tulisi tapahtua sosiaalisten perusoikeuksien turvaamiseksi. Yksi hyvinvointialue pitää ongelmallisena, että neuvottelujen lähtökohdaksi asetetaan tehtävien hoito ”käytettävissä olevalla rahoituksella” (13 a § 2 momentti). Koska hyvinvointialueille annettavat toimenpidesuositukset voivat jatkossa koskea myös ”taloutta”, alue katsoo esityksen kokonaisuutena arvioiden olevan merkittävä muutos nykytilaan ja kaventavan itsehallintoa. Alueen mukaan lakiin tulisi kirjata, että kaikkia ministeriötason toimenpidesuosituksia annettaessa tulisi talouden näkökulman ohella yhtä vähän arvioida ja ottaa huomioon hyvinvointialueille laissa määritetty järjestämistehtävä, joka ei ole joustava.

Lausuntopalautteen huomioon ottaminen

Lausuntopalautteen johdosta esityksestä on poistettu esitysluonnoksen hyvinvointialuelain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa ollut 11 §:n 3 momentti. Sen sijaan esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hyvinvointialuelain 12 §:n 2 momenttia, johon finanssipoliittiset tavoitteet lisättäisiin julkisen talouden suunnitelman ohella ministeriöiden hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön ja ohjauksen valmistelua ohjaavaksi tekijäksi. Lisäksi lausuntopalautteen johdosta hyvinvointialuelain 12 a §:n 1 ja 2 momenttia on täydennetty. Myös esityksen perusteluja on täydennetty.

Arviointineuvoston lausunto

Arviointineuvosto katsoi, että esitysluonnoksesta ilmenee hyvin esityksen keskeiset tavoitteet ja ehdotukset. Arviointineuvosto katsoi, että ohjausjärjestelmän muutoksen havainnollistaminen kaaviokuvalla selkeyttäisi esitysluonnosta. Lisäksi arviointineuvoston näkemyksen mukaan nykytilan arviointia voisi paikoin selkeyttää esimerkeillä. Lisäksi arviointineuvoston näkemyksen mukaan ehdotettujen muutosten suhdetta rahoitusperiaatteen toteutumiseen hyvinvointialueilla tulisi kuvata tarkemmin.

Arviointineuvoston lausunnon johdosta esitykseen on lisätty kaaviokuvat, joilla kuvataan ohjausjärjestelmän muutosta. Lisäksi lausunnon johdosta on täydennetty esityksen nykytilan arviota sekä selkeytetty ja täydennetty vaikutusarviointeja.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta

11 §. *Hyvinvointialueiden seuranta, ohjaus ja laillisuusvalvonta.* Pykälän otsikkoon lisättäisiin maininta ohjauksesta, jotta se vastaisi paremmin pykälän ehdotettua sisältöä. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin ja pykälään lisättäisiin uusi 2, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi.

Pykälän 1 momentissa täydennettäisiin valtiovarainministeriön tehtäviä. Kuten nykyisinkin, valtiovarainministeriö seuraa yleisesti hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta sekä huolehtii, että hyvinvointialueiden itsehallinto otetaan huomioon hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön valmistelussa. Lisäksi valtiovarainministeriö vastaisi hyvinvointialueiden talouden ja toiminnan yleisestä ohjauksesta sekä sovittaisi yhteen valtioneuvostossa tehtävää hyvinvointialueiden ohjausta. Valtiovarainministeriö on jo nykyiselläänkin hoitanut edellä mainittuja tehtäviä ilman, että asiasta on nimenomaisesti säädetty laissa. Nämä tehtävät todettaisiin pykälässä eikä ainoastaan sen perusteluissa. Lisäksi momentin viimeisestä virkkeestä korjattaisiin virheellinen taivutusmuoto.

Uusi 2 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin ja pelastustoimen järjestämislakiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 21 §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon yleinen ohjaus, suunnittelu, kehittäminen ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa valtakunnallisesta sosiaali- ja terveyspolitiikasta, sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta hyvinvointialueiden toiminnan ohjauksessa.

Pelastustoimen järjestämislain 7 §:n mukaan sisäministeriön tehtävänä on huolehtia pelastustoimen yleisestä valtakunnallisesta ohjauksesta, strategisesta suunnittelusta ja kehittämisestä sekä normi- ja informaatio-ohjauksesta sen mukaan kuin pelastustoimen järjestämislaissa tai muussa laissa säädetään. Hyvinvointialueiden tehtävänä on vastata pelastustoimen järjestämisestä ja pelastustoimen palvelujen tuottamisesta niin, että ne turvaavat perusoikeuksien toteutumisen ja valtakunnallisen järjestelmän toimivuuden. Sisäministeriön johtamistehtävistä säädetään tarkemmin pelastuslaissa. Hyvinvointialueen pelastustoimen valvonnasta säädetään pelastustoimen järjestämislain 17 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin aluehallintoviraston toimivallasta tutkia kanteluita. Momentti vastaisi nykyistä 2 momenttia sellaisenaan.

12 §. *Hyvinvointialuetalous osana julkisen talouden suunnitelmaa.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta valtioneuvoston asettamien finanssipoliittisten tavoitteiden ottamisesta huomioon hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön ja ohjauksen valmistelussa. Finanssipoliittisten tavoitteiden huomioon ottamisella varmistettaisiin osaltaan, että ministeriöiden ohjaus olisi kokonaisuutena yhdensuuntaista ja tukisi valtion julkista taloutta koskevia tavoitteita. Finanssipoliittisten tavoitteiden huomioon ottaminen tarkoittaisi siten, että tavoitteet otetaan huomioon myös toimintaan ja palvelutuotantoon kohdistuvassa ohjauksessa sekä lainsäädännön valmistelussa.

Ohjauksella ei voitaisi sivuttaa laissa säädettyjä oikeuksia ja velvoitteita ja siinä tulisi luonnollisesti ottaa huomioon perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen sekä muut hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat politiikkatavoitteet, vaikka valtioneuvoston päättämät finanssipoliittiset tavoitteet lisättäisiin pykälään.

12 a §. *Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet.* Lakiin lisättäisiin uusi pykälä hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista valtakunnallisista tavoitteista. Pykälä korvaisi nykyiset sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n sekä pelastustoimen järjestämislain 8 §:n, jotka kumottaisiin.

Edellä mainituissa laeissa säädetään nykyisellään erikseen sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisista tavoitteista ja pelastustoimen valtakunnallisista tavoitteista, jotka valtioneuvosto erikseen vahvistaa nelivuotiskausittain. Nykyisten erillisten tavoitteiden sijasta valtioneuvosto vahvistaisi vähintään joka neljäs vuosi yhtenäiset hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet, joissa otettaisiin huomioon sekä sosiaali- ja terveydenhuollolle että pelastustoimelle asetettavat tavoitteet.

Valtakunnalliset tavoitteet ovat keskeinen osa valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen strategista ohjausta. Tavoitteita valmisteltaisiin edelleen sosiaali- ja terveysministeriössä sekä sisäministeriössä, mutta valtiovarainministeriö sovittaisi valmistelua yhteen ja vastaisi tavoitteiden esittelystä valtioneuvostolle. Pykälän 1 momentissa todettaisiin lisäksi voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, että valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa tulisi ottaa huomioon 12 §:ssä tarkoitetut talous- ja finanssipoliittiset tavoitteet.

Strategisten tavoitteiden kautta valtioneuvosto voi nostaa esiin erilaisia hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimintaan liittyviä tavoitteita ja valtakunnallisesti merkittäviä palvelujen uudistus- ja kehittämistarpeita sekä linjata esimerkiksi palveluja koskevan lainsäädännön ja pelastustoimen suorituskyvyn kehittämisen suuntaviivoja. Tarkoituksena on, että tavoitteet ohjaisivat hyvinvointialueellista kehittämistyötä sekä esimerkiksi pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelua. Valtakunnalliset strategiset tavoitteet ohjaisivat osaltaan myös hyvinvointialueiden kanssa käytäviä neuvotteluja ja määrittäisivät muuta hyvinvointialueiden valtakunnallista ohjausta.

Strategisten tavoitteiden valmistelussa kuultaisiin hyvinvointialueita ja muita ministeriöitä sekä tarvittaessa eri viranomaisia ja järjestöjä tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden muodostamiseksi. Tavoitteiden tulisi perustua pelastustoimen järjestämislain 15 §:ssä tarkoitettuun sisäministeriön vuosittaiseen selvitykseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 31 §:ssä tarkoitettuun sosiaali- ja terveysministeriön vuosittaiseen selvitykseen.

Valtakunnallisissa tavoitteissa olisi otettava huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet, jotka on vahvistettu hallitusohjelmassa, julkisen talouden suunnitelmassa ja valtion talousarviossa. Julkisen talouden suunnitelma ohjaa osaltaan ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialueita koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta. Julkisen talouden suunnitelmassa arvioidaan hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyttä hyvinvointialueiden tehtävien hoitamiseen, hyvinvointialueiden tehtäviä ja velvoitteita koskevaa lainsäädäntöä sekä hyvinvointialueiden taloutta, mukaan lukien tuottavuutta ja kustannuskehitystä. Näiden kautta valtakunnalliset tavoitteet kytkeytyvät merkittävällä tavalla laajemminkin julkisen talouden suunnitteluun.

Valtakunnallisia tavoitteita koskevan sääntelyn siirtämisellä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista ja pelastustoimen järjestämislaista hyvinvointialuelakiin ei ole tarkoitus muuttaa tavoitteiden määrittelyyn liittyvää tulkintaa. Näin ollen, vaikka järjestämislakien valtakunnallisia tavoitteita koskevat säännökset kumottaisiin, yksittäisten tavoitteiden perusteluita siten kuin ne ovat hallituksen esityksessä HE 241/2020 vp esitetty, voidaan edelleen soveltuvin osin hyödyntää valtakunnallisten tavoitteiden valmistelussa.

Tavoitteissa tulisi määritellä 2 momentin 1 kohdan mukaan tavoitteet palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen, vaikuttavuuden, palvelujen yhteensovittamisen ja kielellisten oikeuksien turvaamiseksi sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. Momentin 1 kohdan mukaan valtioneuvoston vahvistamiin valtakunnallisiin strategisiin tavoitteisiin sisältyisivät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen yhdenvertaisen toteutumisen ja vaikuttavuuden tarkemmat tavoitteet. Tavoitteet voisivat koskea esimerkiksi perustason ja erityistason palvelujen keskinäistä painotusta, palvelujen alueellista sijoittumista tai esimerkiksi yhdenvertaisuuden tai yhteensovittamisen tarkempia tavoitteita sellaisten väestöryhmien kohdalla, joiden sosiaali- ja terveydenhuollossa tiedetään olevan erityisen paljon ongelmia. Yhdenvertaisuus pelastustoimessa edellyttää, että riskeiltään samankaltaisille alueille tuotettaisiin saman tasoisia ja valtakunnallisesti yhdenmukaisia palveluita. Vaikuttavuudella tarkasteltaisiin pelastustoimen ulkoista tehokkuutta. Edellä mainittujen lisäksi voitaisiin asettaa tavoitteita kielellisten oikeuksien turvaamiselle ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan tavoitteissa tulisi määritellä tavoitteet tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle. Tuottavuuden kasvattaminen on välttämätöntä julkisista varoista rahoitetun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen turvaamiseksi. Resurssien on riitettävä perusoikeuksista ja muista lakisääteisistä velvoitteista huolehtimiseen sekä pelastustoimen riskejä vastaavan palvelutason turvaamiseksi myös tulevaisuudessa.

Tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen edellyttää, että toiminnan tehokkuutta ja sen muutoksia pystytään luotettavasti mittaamaan. Usein organisaatioiden sisäistä tehokkuutta tarkastellaan taloudellisuuden ja tuottavuuden avulla ja ulkoista tehokkuutta vaikuttavuudella. Julkisesti rahoitetun pelastustoimen ja toiminnasta aikaansaatuisten vaikutusten ja kustannusten suhdetta on tärkeää tarkastella hyvinvointialueiden toiminnassa. Erityisesti julkisella sektorilla kyseessä on monimutkainen prosessi, jossa täysin luotettavaa ja yksiselitteistä keinoa mitata tuottavuutta ei vielä ole. Käynnissä on kuitenkin valmistelutyö toimintaa, kustannuksia ja resursseja kuvaavien tietojen perusteella muodostettavien mittareiden ja indikaattoreiden käyttöönottamiseksi. Tätä kertynyttä tietoa käytettäisiin sekä valtakunnallisten strategisten tavoitteiden asettamisessa että niiden saavuttamista arvioitaessa.

Momentin 3 kohdan mukaan valtioneuvosto vahvistaisi valtakunnalliset tavoitteet tiedonhallinnan kehittämiseksi ja digitalisaatiolle. Sosiaali- ja terveydenhuollon osalta digitalisaation ja tiedonhallinnan kehittämisessä on huomioitava yksittäistä hyvinvointialuetta koskevien tarpeiden lisäksi yhteistyöaluetasoinen ja kansallinen kokonaisuus. Ilman aluerajat ylittävien näkökulmien huomioimista toteutetut tiedonhallinnan ratkaisut voivat muodostua kokonaistaloudellisesti epäedullisiksi tai luoda esteitä hyvinvointialueiden väliselle tai yhteistyöaluetasoiselle yhteistyölle. Erityisesti ne voivat haitata ja estää yhteistyöaluetasoisien toiminnan ja palvelujen kehittämistä. Valtakunnallisten tavoitteiden avulla hyvinvointialueita ohjattaisiin huomioimaan aluerajat ylittävät näkökohdat palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä välttämään päällekkäisiä ICT-investointeja.

Yhtäältä ohjaus voi kohdistua tiedonhallinnan yleiseen kehittämiseen siten, että se tukee yhteistyöaluetasoisien yhteistyön kehittämistä sekä nykyisessä laajuudessa että ennakoitujen tulevia tarpeita. Toisaalta hyvinvointialueita voidaan myös ohjata hankkimaan erityisen laaja-alaisia tietojärjestelmiä yhteistyöaluetasolla silloin kun se edistää yhteistyöaluetasolla tuotettavia palveluita ja toimintoja muita valtakunnallisia tavoitteita tai kun sen arvioidaan olevan kokonaistaloudellisesti edullista. Lisäksi alueita voidaan ohjata käyttämään sellaisia ratkaisuja, jotka ovat jo kansallisesti saatavilla tai yhteistyöaluetasoisesti toteutettu.

Pelastustoimen tiedonhallintaa kehitettäisiin kansallisesti keskitettynä ja valtakunnallisesti yhtenäisillä tietojärjestelmähankkeilla. Pelastustoimen tiedonkäsittely, tietosuojan ja tietoturvallisuuden tulee täyttää turvallisuusviranomaisen vaatimukset kaikissa tilanteissa. Tavoitteena olisi tiedonhallinnan perustuminen kansallisesti sovittuihin tietomalleihin sekä ICT-arkkitehtuuriin. Kansallisesti yhtenäisten, kustannustehokkaiden digitaalisten ratkaisujen avulla olisi mahdollista parantaa palvelujen tavoitavuutta, saatavuutta ja kustannusvaikuttavuutta. Tavoitteena olisi kehittää käyttäjälähtöisiä sekä tuottavuutta ja tuloksellisuutta parantavia digitaalisia palveluja ja toimintatapoja pelastustoimessa.

Momentin 4 kohdan mukaan tavoitteissa tulisi määritellä tavoitteet hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi sekä hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden väliselle, näitä asiakokonaisuuksia koskevalle yhteistyölle. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on tärkeä osa hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa, ja hyvinvointialueen on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 7 §:n mukaan toimittava tässä tehtävässä yhteistyössä alueen kuntien ja muiden hyvinvointialueella toimivien julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Turvallisuuden edistäminen edellyttää hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyötä esimerkiksi kuntien valmiussuunnittelun tukemisessa, kaavoituksessa ja rakentamisessa sekä kuntien vastuulla olevan toiminnan tilannekuvan tuottamisessa. Turvallisuuden edistämisen näkökulmasta sopimuspalokuntajärjestelmän toiminnan varmistaminen on pelastustoimen palvelujärjestelmän toimivuuden näkökulmasta elintärkeää. Tämä tarkoittaa esimerkiksi säännöllisten ja systemaattisten yhteistyörakenteiden luomista hyvinvointialueiden ja sopimuspalokuntien välille sekä yhteisistä kehittämistavoitteista sopimista.

Momentin 5 kohdan mukaan tavoitteissa olisi asetettava tavoitteet yleisille linjauksille hyvinvointialueiden laajakantoisista investoinneista. Tärkeitä investointeja olisivat esimerkiksi toimitila-, kiinteistö-, laite-, kalusto- sekä tieto- ja viestintäteknikkainvestoinnit. Tavoitteena olisi kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen perustana olevaa infrastruktuuria koko maan tasolla tavalla, joka ottaa huomioon sekä valtakunnalliset että alueelliset näkökulmat.

Momentin 6 kohdan mukaan valtioneuvoston vahvistamiin strategisiin tavoitteisiin kuuluisivat tavoitteet alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa varautumisessa yksi perusasiakirja on kolmen vuoden välein laadittava Kansallinen riskiarvio. Kansallisessa riskiarviossa on pyritty huomioimaan häiriötilanteiden vaikutus yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin ja pyritty tunnistamaan riskejä, joilla on laajempaa kansallista merkitystä. Tämä tarkoittaa riskejä, joissa voimavarojen käyttöä pitää koordinoita useamman viranomaisen välillä, vähintään alueellisesti tai kansallisesti ja mahdollisesti myös muilta mailta tukea pyytäen.

Pelastustoimen järjestelmä on kansallisen siviilivalmiuden osalta keskeisessä roolissa niin alueellisesti kuin kansallisesti merkittävien onnettomuusriskien hallinnassa ja kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa sekä laajoissa ja vakavissa infrastruktuurin häiriötilanteissa, jotka vaarantavat ihmisten henkeä ja terveyttä. Pelastustoimi muodostaa valmiuden ja varautumisen osalta kansallisella tasolla yhtenä kokonaisuutena toimivan järjestelmän, jolla on oltava yhteiset kehittämisen tavoitteet.

Pelastustoimen vastuulla olevat valmiuden ja varautumisen toteuttamista koskevat tavoitteet perustuisivat osaltaan hallitusohjelmaan, kansallisen tason riskiarviointeihin sekä kansallisen tason muihin valmiutta ja varautumista koskeviin strategioihin, esimerkiksi yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan. Lisäksi tavoitteet perustuisivat kansallisen tason valmiuden ja varautumisen

suunnitelmiin sekä Suomen kansainvälisiin sitoumuksiin ja muuhun kansainväliseen yhteistoimintaan pelastustoimen ja siviilivalmiuden alalla.

Momentin 7 kohdan mukaan valtioneuvoston vahvistamiin strategisiin tavoitteisiin kuuluisivat tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden väliselle yhteistyölle ja työnjaolle.

Hyvinvointialueet, niiden kohtaamat uhat ja riskit, niiden asukkaiden tarpeet sekä hyvinvointialueiden edellytykset järjestää ja tuottaa palveluja ovat keskenään erilaisia. Sen vuoksi hyvinvointialueiden välillä tarvitaan yhteistyötä ja työnjakoa palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa. Asetettavien tavoitteiden pohjalta kukin yhteistyöalue voisi tarkastella toiminnan järjestämistä ja työnjakoa omalla alueellaan. Valtakunnallisissa tavoitteissa merkittävä asema voisi myös olla yhteistyöalueiden välisten yhteistyömuotojen ja työnjaon edistämisellä. Kyseisen kohdan perusteella voitaisiin asettaa tavoitteita myös valtakunnallisten ja alueellisten erityisyksiköiden toiminnalle ja yhteistyölle.

Kohdan 7 mukaisesti tavoitteissa voitaisiin asettaa tavoitteita myös pelastustoimen järjestämislain 5 §:n perusteella valtakunnallisesti tai alueellisesti koottujen palveluiden kuten tilanne- ja johtokeskusten toiminnalle. Lisäksi tavoitteita voitaisiin asettaa esimerkiksi hyvinvointialueiden yhteistyölle tietojärjestelmiin liittyvässä kehitystyössä, vakavissa infrastruktuurin häiriötilanteissa, laajojen metsäpalojen torjunnassa, vaarallisten aineiden onnettomuuksien torjuntajärjestelmissä ja pelastustoimen kansainvälisen avun antamisen tai vastaanoton resurssien järjestelyssä.

Momentin 8 kohdan mukaan valtioneuvoston vahvistamiin tavoitteisiin kuuluisivat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle. Tavoitteet ohjaisivat hyvinvointialueellista kehittämistyötä, josta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 32 §:ssä, sekä alueellista kehittämistoimintaa, josta samaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden on sovittava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 36 §:ssä tarkoitetuissa hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa.

Hyvinvointialueiden toimiala on laaja, joten voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti 3 momentissa säädettäisiin, että valtakunnalliset tavoitteet voivat koskea myös muita hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden kehittämiseksi tarpeellisia asioita. Säännöksen perusteella valtioneuvosto voisi ottaa aina tavoitteita asettaessaan huomioon kulloinkin merkittävimmät kehittämistarpeet ja -mahdollisuudet.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valtakunnallisten tavoitteiden seurannasta ja arvioinnista. Valtiovarainministeriön tulisi seurata ja arvioida tavoitteiden toteutumista vuosittain yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön kanssa. Tarvittaessa tavoitteita voitaisiin muuttaa yhden tai useamman hyvinvointialueen esityksestä tai edellä mainittujen ministeriöiden aloitteesta. Tavoitteiden muuttaminen voisi perustua myös hallitusohjelman vaihtumiseen tai muuhun olennaiseen hallituksen politiikkatavoitteen muuttumiseen.

13 §. Hyvinvointialueneuvottelukunta. Pykälää muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin neuvottelukunnan tehtävien laajentuminen ja myös neuvottelukunnan nimi muuttuisi. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 23 §:n ja pelastustoimen järjestämislain 9 §:n säännökset erillisistä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen neuvottelukunnista kumottaisiin ja näiden neuvottelukuntien tehtävät yhdistettäisiin hyvinvointialuetaalouden ja –hallinnon neuvottelukuntaan, josta muodostettaisiin uusi hyvinvointialueneuvottelukunta. Neuvottelukunnan nimen muuttuminen otettaisiin huomioon pykälän otsikossa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa 1 momenttia vastaavalla tavalla neuvottelukunnan tarkoituksesta. Neuvottelukunnan tarkoituksena on edistää hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta koskevien strategisten linjausten ja hyvinvointialueiden itsehallinnon toteutumista sekä valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin neuvottelukunnan tehtävistä. Momentin 1 kohdassa korostuisi erillisten neuvottelukuntien yhdistämisen tavoite eli toiminnan ja talouden yhtenäisen tarkastelu. Momentin 1 kohdan mukaan neuvottelukunnan tehtävänä olisi siten ennakoita, seurata ja arvioida hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden toteutunutta ja tulevaa kehitystä. Tehtävä pitäisi sisällään myös väestön hyvinvoinnin ja terveyden väestöryhmittäisen kehityksen seuraamisen.

Momentin 2 kohta vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia ja sen mukaan neuvottelukunnan tehtävänä olisi käsitellä lainsäädäntöä, lainsäädäntöhankkeita ja muita valtion toimenpiteitä, jotka ovat hyvinvointialueiden toiminnan, talouden ja itsehallinnon kannalta periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia.

Momentin 3 – 5 kohdat olisivat uusia ja ne vastaisivat pääosin sisällöllisesti voimassa olevaa lainsäädäntöä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa ja pelastustoimen järjestämislaissa. Momentin 3 kohdan mukaan neuvottelukunnan tehtävänä olisi edistää hyvinvointialueiden tehtäviä koskevien valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista ja tehdä niitä koskevia ehdotuksia sekä käsitellä 12 a §:n 4 momentissa tarkoitettujen ministeriöiden aloitteet ja hyvinvointialueiden esitykset niiden muuttamiseksi. Hyvinvointialueet voisivat neuvottelukunnassa vaikuttaa valtioneuvoston niille vahvistamien strategisten tavoitteiden valmisteluun ja lausua käsityksensä ministeriöiden aloitteista.

Momentin 4 kohdan mukaan neuvottelukunnan tehtävänä olisi käsitellä hyvinvointialueiden tehtäviä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita. Tällä edistettäisiin tiedonvaihtoa hyvinvointialueiden tehtävien järjestämisen näkökulmasta tarpeellisista lainsäädännön ja muista kehittämistarpeista.

Momentin 5 kohdan mukaan neuvottelukunnan tehtävänä olisi edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä sekä käsitellä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden sisäistä työnjakoa ja yhteistyötä. Tämä neuvottelukunnan tehtävä täydentäisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 37 §:n mukaisia yhteistyöalueiden kanssa käytäviä neuvotteluja ja vahvistaisi valtakunnallista vuorovaikutusta ja ohjausta. Hyvinvointialueet voisivat tehdä neuvottelukunnassa alueellista tai valtakunnallista yhteistyötä koskevia aloitteita.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin neuvottelukunnan asettamisesta voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Neuvottelukunta on tarkoitus asettaa aina neljäksi vuodeksi kerrallaan aluevaalikausittain. Koska ehdotettavan lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan kesken aluevaalikauden, valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää neuvottelukunnan poikkeavasta toimikaudesta siirtymäkauden aikana. Neuvottelukunnassa on hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän, Helsingin kaupungin ja valtiovarainministeriön ja muiden hyvinvointialueiden tehtävien ohjauksesta vastaavien ministeriöiden edustus.

Pykälän 4 momenttiin sisältyvän asetuksenantovaltuuden sanamuotoa tarkennettaisiin. Sisällöllisesti asetuksenantovaltuus vastaisi nykyistä asetuksenantovaltuutta.

13 a §. Neuvottelut hyvinvointialueen kanssa. Pykälä olisi uusi. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 24 §:ssä ja pelastustoimen järjestämislain 10 §:ssä säädetään nykyisin ministeri-

öiden neuvotteluista alueiden kanssa. Ehdotetussa pykälässä ministeriöiden ja hyvinvointialueiden neuvotteluja koskevat säännökset koottaisiin hyvinvointialuelakiin ja neuvottelujen tarkoitusta ja sisältöä koskevaa sääntelyä muutettaisiin. Samalla järjestämislakien neuvotteluja koskevat pykälät kumottaisiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kaikkien hyvinvointialueiden talouden ja toiminnan ohjauksesta vastuussa olevien ministeriöiden roolista neuvotteluosapuolina sekä neuvottelujen tarkoituksesta. Neuvottelut käytäisiin vuosittain voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti. Valtiovarainministeriö koordinoisi neuvotteluja. Samalla neuvottelun kohdetta täsmennettäisiin. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan neuvottelu koskee järjestämisvastuuseen kuuluvien tehtävien toteutumista. Sen rinnalla, toiminnan ja talouden tarkastelun yhteensovittamiseksi ja talouden ohjauksen vahvistamiseksi, neuvottelujen ehdotetaan koskevan myös hyvinvointialueen taloudenhoitoa.

Voimassa olevan sääntelyn mukaan neuvottelut käydään erikseen kunkin alueen kanssa. Vastaavaa vaatimusta ei enää ehdotettaisi. Käytännössä tarkoituksena olisi joustavoittaa neuvotteluprosesseja ja mahdollistaa tilanteen mukaan tarkoituksenmukaisimman neuvottelutavan toteuttaminen. Vaihtoehtona kunkin alueen kanssa erikseen käytävälle neuvottelulle voisi olla esimerkiksi hyvinvointialueiden yhteisten neuvottelupäivien toteuttaminen tai neuvottelut yhteistyöalueittain.

Voimassa olevan sääntelyn taustalla olevaa tarkoitusta ministeriöiden ja hyvinvointialueiden välisen yhteistyön edistämisestä ja siitä, että neuvottelut olisivat osa ministeriöiden ja hyvinvointialueiden jatkuvaa vuoropuhelua, jonka perusteella toimintaa voitaisiin kehittää yhteisymmärryksessä ja eri alueilta saatuja kokemuksia hyödyntäen, ei ole tarkoitus muuttaa.

Neuvottelujen tarkoituksesta on nykyisin tarkoituksesta säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 24 §:n 1 momentissa ja pelastustoimen järjestämislain 10 §:n 1 momentissa. Pykälän 1 ja 2 momentteihin ehdotettujen muutosten tarkoituksena on, että neuvottelujen tavoitteet kävisivät aiempaa selvemmin säännöksistä ilmi. Neuvottelujen tarkoitukseksi säädettäisiin hyvinvointialueen toiminnan vaikuttavuuden, taloudellisuuden ja tuloksellisuuden tukeminen sekä järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus erityisesti 12 a §:ssä ehdotetut valtakunnalliset tavoitteet huomioiden. Asiaa on tarkasteltu kattavasti hyvinvointialueiden perustamiseksi annetussa hallituksen esityksessä HE 241/2020 vp.

Nykyisin neuvottelujen yhtenä tarkoituksena on ollut yhteisen tilannekuvan tarkastelu. Vaikka asiaa koskeva säännös ehdotetaan poistettavan momentista neuvottelun tarkoituksen selkeyttämiseksi, ei yhteisen tilannekuvan muodostamisesta, tarkastelusta ja arvioinnista ole tarkoitettu luopua. Se on välttämätöntä ja toteutuu osana 2 momentissa tarkoitettua järjestämisvastuun toteutumisen ja tarvittavien toimenpiteiden arviointia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 24 §:n 3 momentissa ja pelastustoimen järjestämislain 10 §:n 3 momentissa säädetään yksityiskohtaisesti neuvotteluissa käsiteltävistä asiakokonaisuuksista. Tältä osin neuvottelujen sisällön ja käsiteltävien asia- ja toimenpidekokonaisuuksien sääntelytapaa muutettaisiin. Pykälän 2 momentissa ei säädettäisi yksityiskohtaisesti ja tyhjentävästi asioista, joita neuvotteluissa voidaan käsitellä, vaan momentissa säädettäisiin yltäosaisesti siitä, että neuvotteluissa seurattaisiin ja arvioitaisiin hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista, ehdotettujen 12 a §:ssä säädettyjen hyvinvointialueen tehtäviä koskevien tavoitteiden toteutumista sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Neuvotteluissa käsiteltäisiin muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen kehittämistä ja yhdenvertai-

suutta, tarpeenmukaisuutta ja riittävyyttä. Käytännössä tämä edellyttäisi aiemmin kuvatuksi yhteistä tilannekuvan tarkastelua, arviointia ja keskustelua järjestämisvastuun toteutumisesta ja siihen liittyvistä mahdollisista haasteista sekä toteuttaviksi suunnitelluista toimenpiteistä.

Järjestämisvastuun toteutuminen, siihen mahdollisesti liittyvät haasteet ja suunnitellut toimenpiteet voisivat liittyä vastaaviin asioihin, joita sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 24 §:n 3 momentissa ja pelastustoimen järjestämislain 10 §:n 3 momentissa on yksilöity. Lisäksi neuvotteluissa tulisi arvioida kustannusten ja rahoituksen toteutunutta ja tulevaa kehitystä sekä hyvinvointialueella toteutettavia kustannusten hallintaa tukevia ja muita toimenpiteitä, joilla hyvinvointialueen tehtävien hoitaminen ja palvelujen saatavuus voidaan käytettävissä olevalla rahoituksella turvata. Käytettävissä olevalla tarkoitetaan hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) mukaan määräytyvää rahoitusta. Käytännössä tarkoituksena olisi mahdollisimman ennakoivasti vaikuttaa alueiden riittävien palvelujen ja rahoituksen yhteensovittamisen varmistamiseen siten, ettei jouduttaisi tilanteeseen, jossa rahoituksen taso uhkasi vaarantaa riittävien palvelujen toteuttamista ja johtaisi lisärahoitusmenettelyyn. Ohjausmenettelyssä toteutuvaan jatkuvaan seurantaan ja lakisääteiseen ohjausprosessiin kuuluviin raportteihin, selvityksiin ja arvioihin (kuten sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 29-31 §:n ja pelastustoimen järjestämislain 13-15 §) perustuen neuvottelujen osapuolilla pitäisi olla varsin kattava kuva alueittaisista tilanteista ja edellytykset kustannusten hallinnan kannalta välttämättömien toimien arviointiin sekä vastaavaan arviointiin toimista myös esimerkiksi henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ministeriöiden toimesta alueille annettavista toimenpidesuosituksista. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 24 §:n 5 momentissa ja pelastustoimen järjestämislain 10 §:n 5 momentissa on säädetty ministeriöiden mahdollisista toimenpidesuosituksista. Sääntelyä ehdotetaan tiukennettavan sekä antamista että sisältöä koskien. Momentin mukaan ministeriöiden olisi tarvittaessa annettava hyvinvointialueelle toimenpidesuosituksia. Toimenpidesuositusten sisällön sääntelyä ehdotettaisiin rajattavan siten, että suositusten tulisi perustua 1 ja 2 momentissa säädettyyn neuvottelujen tarkoituksesta ja sisällöstä ja niiden tulisi olla sellaisia, joilla edistetään hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että kyse olisi aina hyvinvointialuekohtaisesti tarkastelluista suositus- ja toimenpidetarpeista ja ne olisi kiinteästi sidoksissa käsitykseen kunkin alueen tilanteesta ja muutostarpeista. Sinänsä suositusten juridiseen velvoittavuuteen ei puututtaisi eli ne eivät olisi jatkossakaan hyvinvointialueita oikeudellisesti sitovia.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöllisesti voimassa olevaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 24 §:n 4 momentin ja pelastustoimen järjestämislain 10 §:n 4 momentin sääntelyä.

Pykälän 5 momentti vastaisi sisällöllisesti voimassa olevaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 24 §:n 5 momentin ja pelastustoimen järjestämislain 10 §:n 5 momentin sääntelyä.

Pykälän 6 momentti vastaisi sisällöllisesti voimassa olevaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 24 §:n 6 momentin sääntelyä.

7.2 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

21 §. Yleinen ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen. Pykälän 1 momenttia täydennettäisiin siten, että siinä huomioitaisiin hyvinvointialuelakiin ehdotetut, hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittamista koskevat muutokset.

22 §. *Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle sekä neuvottelut hyvinvointialueen kanssa.* Pykälässä huomioitaisiin hyvinvointialuelain uudet säännökset hyvinvointialueiden valtakunnallisista tavoitteista sekä valtion ja hyvinvointialueen välisistä neuvotteluista. Pykälän sisältäisi nykyisen sääntelyn sijasta informatiivisen viittauksen hyvinvointialuelakiin. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan pykälän ehdotettua sisältöä.

23 §. *Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta.* Pykälä kumottaisiin hyvinvointialuelain 13 §:ään ehdotetun muutoksen johdosta. Kyseisessä 13 §:ssä säädettäisiin hyvinvointialueneuvottelukunnasta.

24 §. *Sosiaali- ja terveystieteiden neuvottelut hyvinvointialueen kanssa.* Pykälä kumottaisiin. Uudessa hyvinvointialuelain 13 a §:ssä säädettäisiin neuvotteluista hyvinvointialueen kanssa.

7.3 Laki pelastustoimen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

8 §. *Valtakunnalliset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle sekä neuvottelut hyvinvointialueen kanssa.* Pykälässä huomioitaisiin hyvinvointialuelain uudet säännökset hyvinvointialueiden valtakunnallisista tavoitteista sekä valtion ja hyvinvointialueen välisistä neuvotteluista. Pykälä sisältäisi nykyisen sääntelyn sijasta informatiivisen viittauksen hyvinvointialuelakiin. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan pykälän ehdotettua sisältöä.

9 §. *Pelastustoimen neuvottelukunta.* Pykälä kumottaisiin hyvinvointialuelain 13 §:ään ehdotetun muutoksen johdosta. Kyseisessä 13 §:ssä säädettäisiin hyvinvointialueneuvottelukunnasta.

10 §. *Sisäministeriön neuvottelut hyvinvointialueen kanssa.* Pykälä kumottaisiin. Neuvotteluista hyvinvointialueen kanssa säädettäisiin hyvinvointialuelain uudessa 13 a §:ssä.

7.4 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 11 ja 17 §:n muuttamisesta

11 §. *HUS-järjestämissopimuksen hyväksyminen ja muuttaminen.* Pykälän 2 momentissa vaihdettaisiin hyvinvointialueiden neuvottelua koskeva säännösviittaus sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 24 §:stä hyvinvointialueesta annetun lain ehdotettuun uuteen 13 a §:ään. Samalla täsmennettäisiin neuvotteluihin osallistuvat ministeriöt.

17 §. *Helsingin kaupunkiin sovellettavat hyvinvointialueesta annetun lain ja kuntalain säännökset.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin viittaukset hyvinvointialueesta annettuun lakiin ehdotettaviin uusiin 12 a ja 13 a §:iin ja tehtäisiin tekniset korjaukset momentissa viitattujen 11 ja 13 §:ien otsikoihin. Helsingin kaupunkiin on jo aiemmin sovellettu valtakunnallisia tavoitteita, sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukuntaa sekä hyvinvointialueen neuvotteluita koskevia säännöksiä, joten ehdotetut muutokset eivät muuttaisi Helsingin kaupungin asemaa sisällöllisesti. Lisäksi momenttiin tehtäisiin tekninen korjaus vaihtamalla viittaus hyvinvointialuelain 16 lukuun ennen viittausta mainitun lain 150 §:ään, joka sijaitsee 17 luvussa.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja toiminnan järjestämisestä on tällä hetkellä säädetty tarkemmin hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Asetus on annettu hyvinvointialuelain 13 §:ssä olevan valtuutuslausekkeen nojalla ja se muutettaisiin vastaamaan kyseisen pykälän uutta sisältöä ja neuvottelukunnan uutta nimeä ja laajentunutta tehtäväalaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnasta ja pelastustoimen neuvottelukunnasta annetut valtioneuvoston asetukset kumoutuisivat samalla, kun kyseisten asetusten antamiseen valtuuden sisältäneet säännökset sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 23 §:ssä ja pelastustoimen järjestämislain 9 §:ssä kumottaisiin.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan mahdollisimman pian.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin ja pelastustoimen järjestämislakiin sisältyisi siirtymäsäännös, jonka mukaan kyseisten lakien nojalla asetetut sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet olisivat voimassa, kunnes valtioneuvoston on asettanut hyvinvointialuelain mukaiset hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat uudet valtakunnalliset tavoitteet. Säännös olisi tarpeen, jotta asetut tavoitteet eivät kumoudu ennen kuin valtioneuvoston on asettanut uudet tavoitteet.

Hyvinvointialuetaalouden ja –hallinnon neuvottelukunta, sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta ja pelastustoimen neuvottelukunta jatkaisivat toimintaansa, kunnes valtioneuvosto asettanut hyvinvointialuelain mukaisen uuden hyvinvointialueneuvottelukunnan. Siirtymäsäännöksillä turvattaisiin se, että ennen uuden hyvinvointialueneuvottelukunnan asettamista ei synny tilannetta, jossa ei olisi neuvottelukuntaa, jossa käsiteltäisiin esimerkiksi hyvinvointialueita koskevia lainsäädäntöhankkeita.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perusoikeuksien turvaamiseen, hyvinvointialueiden kansanvaltaisuuteen, itsehallintoon ja valtion ohjaukseen liittyviä kysymyksiä on käsitelty laajasti perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 17/2021 vp, jonka valiokunta antoi hyvinvointialueiden perustamiseen liittyen. Perustuslakivaliokunta viittasi lausunnossaan myös aiempiin lausuntoihinsa, joita valiokunta on antanut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskeneista hallituksen esityksistä. Perustuslakivaliokunta viittasi seuraaviin lausuntoihin: PeVL 67/2014 vp, PeVL 75/2014 vp, PeVL 26/2017 vp, PeVL 15/2018 vp, PeVL 65/2018 vp. Valiokunta totesi, että aiempia ehdotuksia koskevat valiokunnan kannanotot ovat merkityksellisiä arvioitaessa ehdotettua lainsäädäntöä.

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 17/2021 vp (s. 17), että säännös viittaa yhtäältä sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevään toimintaan ja toisaalta yhteiskunnan olosuhteiden kehittämiseen julkisen vallan eri toimintaloikoilla yleisesti väestön terveyttä edistävään suuntaan. Kysymys on etenkin palvelujen saatavuuden turvaamisesta.

Perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaan itsehallinnosta kuntia suuremmilla hallintoalueilla säädetään lailla. Perustuslakivaliokunta korosti lausunnossaan PeVL 26/2017 vp (s. 18–30) maakuntaitsehallinnon välttämättöminä peruselementteinä itsehallinnon kansanvaltaista perustaa ja siihen nojautuvaa demokraattista päätöksentekoa sekä maakunnan tehtävien ja hallinnon lakiperustaa. Valiokunta toteaa kuitenkin lausunnossaan PeVL 17/2021 vp (s. 6), että perustuslain 121 §:n 4 momentista tai sen esitöistä ei kuitenkaan ole luettavissa samanlaisia vaatimuksia maakuntien itsehallinnolle kuin perustuslain 121 §:n 1–3 momentista kunnan asukkaiden itsehallinnolle (PeVL 26/2017 vp, s. 20). Perustuslainsäätäjän ei perustuslakivaliokunnan mukaan voida katsoa tarkoittaneen kuntaa suurempien alueiden itsehallinnon olevan samanlaista kuin kunnan asukkaiden itsehallinto, jolla on pitkät historialliset perinteet ja nimenomaisesti säädetty erityiset valtiosääntöoikeudelliset takeet (PeVL 26/2017 vp, s. 20).

Perustuslakivaliokunta otti lausunnossaan PeVL 17/2021 vp (s. 8) kantaa myös hyvinvointialueiden ohjausta koskeviin säännöksiin, joita ovat erityisesti valtioneuvoston vuosittain vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet (sote-järjestämislaki 22 §, pela-järjestämislaki 8 §), sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen neuvottelukunta (sote-järjestämislaki 23 §, pela-järjestämislaki 9 §), ministeriöiden vuotuiset ohjausneuvottelut hyvinvointialueiden ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden kanssa (sote-järjestämislaki 24 ja 37 §, pela-järjestämislaki 10 §), hyvinvointialueiden ohjauksen yhteinen tietopohja (sote-järjestämislaki 29—31 § ja pela-järjestämislaki 13—15 §) sekä valtioneuvoston toimivalta päättää tietyin edellytyksin sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyösopimuksesta (sote-järjestämislaki 38 §).

Valiokunta totesi, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen valtiollinen ohjaus vahvistuisi ehdotuksen myötä verrattuna nykytilaan. Valtakunnallisella ohjauksella pyrittiin hallituksen esityksen mukaan varmistamaan, että itsehallinnollisilla hyvinvointialueilla on kyky varmistaa hyvinvointialueen asukkaiden perusoikeuksien toteutuminen. Tavoitteena on osaltaan turvata laadukkaan, vaikuttavan ja oikea-aikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertainen toteutuminen koko maassa ja pelastustoimen palvelujen toteutuminen riskejä vastaavasti.

Perustuslakivaliokunnan mukaan perustuslain eri itsehallinnon muotoja koskevalle sääntelylle yhteinen piirre on kansanvaltaisuus (PeVL 26/2017 vp, s. 24). Kansanvaltaisuutta ymmärrettynä erityisesti osallistumisena ja vaikuttamisena voidaan valiokunnan mukaan pitää keskeisimpänä itsehallinnon periaatteellisenä osatekijänä kulloisestakin itsehallinnollisesta järjestelystä riippumatta. Perustuslakivaliokunta piti aikaisemmin ehdotettua maakuntien päätöksentekojärjestelmää perusteiltaan itsehallintoon kuuluvan kansanvaltaisuuden vaatimuksen täyttävänä (PeVL 26/2017 vp, s. 24). Valiokunnan mielestä myös hyvinvointialueiden perustamiseen liitetty sääntely toteutti perustuslain 2, 14 ja 121 §:ssä edellytettyä kansanvaltaisuutta. Valiokunta kiinnitti kuitenkin huomiota siihen, että hyvinvointialueisiin kohdistuva valtion ohjaus ja alueiden rahoitusmalli kaventavat tosiasiallisesti aluevaltuuston päätösvaltaa. Perustuslakivaliokunnan mukaan kyseessä olevan kaltaisen suuren hallinnollisen uudistuksen yhteydessä kuntia suurempien hallintoalueiden itsehallinnon ja sosiaalisten perusoikeuksien turvaamisen välillä voi eräissä suhteissa vallita jännitteinen punninta-asetelma. Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että valtion ohjauksen, tehtävien järjestämistapaa koskevien rajoitusten ja ehdotetun rahoitusmallin vuoksi hyvinvointialueiden itsehallinto jää varsin ohueksi. Valiokunta toistaa kuitenkin käsityksensä siitä, että sosiaalisten perusoikeuksien turvaaminen edellyttää erityisesti tällaisen hallinnollisen muutoksen yhteydessä sellaista valtiollista ohjausta ja valvontaa, jota muuten voitaisiin pitää perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaisen itsehallinnon toteutumisen kokonaisarvioinnissa valtiosääntöisesti jossain määrin ongelmallisena (PeVL 26/2017 vp, s. 21).

Nyt esitettävillä muutoksilla, jotka koskevat valtakunnallisten tavoitteiden yhdistämistä, vuosittaisia neuvotteluja ja neuvottelukuntia sekä näitä koskevan sääntelyn siirtämisellä hyvinvointialuelakiin ei muuteta hyvinvointialueiden itsehallinnollista asemaa nykyisestä tilanteesta, jonka perustuslakivaliokunta on arvioinut edellä kerrotun mukaisesti. Vaikka hyvinvointialuelakiin esitettävän uuden 13 a §:n sääntely ei ole yhtä yksityiskohtainen kuin voimassa oleva sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa ja pelastustoimen järjestämislaissa, neuvottelujen tarkoitus, sisältö ja toteuttamistapa säilyvät tosiasiallisesti voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavina.

Hallitus katsoo, ettei esitykseen sisälly mitään sellaista, ettei sitä voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 11 §, 12 §:n 2 momentti ja 13 §, sellaisena kuin niistä on 13 § osaksi laissa 350/2022, sekä
lisätään lakiin uusi 12 a ja 13 a § seuraavasti:

11 §

Hyvinvointialueiden seuranta, ohjaus ja laillisuusvalvonta

Valtiovarainministeriö seuraa yleisesti hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta, vastaa hyvinvointialueiden talouden ja toiminnan yleisestä ohjauksesta, sovittaa yhteen valtioneuvostossa tehtävää hyvinvointialueiden ohjausta sekä huolehtii, että hyvinvointialueiden itsehallinto otetaan huomioon hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön valmistelussa.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimivallasta sosiaali- ja terveydenhuollon yleisessä ohjauksessa, suunnittelussa, kehittämisessä ja valvonnassa säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 21 §:ssä. Sisäministeriön toimivallasta pelastustoimen yleisessä ohjauksessa, suunnittelussa ja kehittämisessä säädetään pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 7 §:ssä.

Aluehallintovirasto voi kantelun johdosta tutkia, onko hyvinvointialue toiminut voimassa olevien lakien mukaan.

12 §

Hyvinvointialuetalous osana julkisen talouden suunnitelmaa

Julkisen talouden suunnitelma ja valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet ohjaavat ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta.

12 a §

Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet

Valtioneuvosto vahvistaa vähintään joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien hoitamiseksi yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti. Valtakunnallisissa tavoitteissa on otettava huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet.

Tavoitteissa on määriteltävä:

- 1) tavoitteet palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen, vaikuttavuuden, palvelujen yhteensovittamisen ja kielellisten oikeuksien turvaamiseksi sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;
- 2) tavoitteet tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle;
- 3) tavoitteet tiedonhallinnan ja digitalisaation kehittämiselle;

- 4) tavoitteet hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi sekä hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden väliselle, näitä koskevalle yhteistyölle;
- 5) yleiset linjaukset hyvinvointialueiden laajakantoisista investoinneista;
- 6) tavoitteet alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi;
- 7) tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden väliselle yhteistyölle ja työnjaolle;
- 8) tavoitteet koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle.

Valtakunnalliset tavoitteet voivat koskea myös muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja asioita, jotka ovat tarpeellisia hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden kehittämiseksi.

Valtiovarainministeriön on yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön kanssa seurattava ja arvioitava valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista vuosittain. Tavoitteita on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman hyvinvointialueen esitykseen tai ministeriön aloitteeseen.

13 §

Hyvinvointialueneuvottelukunta

Valtiovarainministeriön yhteydessä toimii hyvinvointialueneuvottelukunta. Neuvottelukunnan tarkoituksena on edistää hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta koskevien strategisten linjausten ja hyvinvointialueiden itsehallinnon toteutumista sekä valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä.

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

- 1) ennakoida, seurata ja arvioida hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden toteutunutta ja tulevaa kehitystä;
- 2) käsitellä lainsäädäntöä, lainsäädäntöhankkeita ja muita valtion toimenpiteitä, jotka ovat hyvinvointialueiden toiminnan, talouden ja itsehallinnon kannalta periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia;
- 3) edistää hyvinvointialueiden tehtäviä koskevien valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista ja tehdä niitä koskevia ehdotuksia sekä käsitellä 12 a §:n 4 momentissa tarkoitettujen ministeriöiden aloitteet ja hyvinvointialueiden esitykset niiden muuttamiseksi;
- 4) käsitellä hyvinvointialueiden tehtäviä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita;
- 5) edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä sekä käsitellä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden sisäistä työnjakoa ja yhteistyötä.

Neuvottelukunnan asettaa valtioneuvosto. Neuvottelukunnassa on hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän, Helsingin kaupungin ja valtiovarainministeriön sekä muiden hyvinvointialueiden tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta, jaostoista ja tehtävistä.

13 a §

Neuvottelu hyvinvointialueen kanssa

Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö neuvottelevat vuosittain hyvinvointialueen kanssa hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien tehtävien toteuttamisesta ja hyvinvointialueen taloushoidosta. Neuvottelujen tarkoituksena on hyvinvointialueen toiminnan vaikuttavuuden, taloudellisuuden ja tuloksellisuuden tukeminen sekä hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus ottaen erityisesti huomioon 12 a §:ssä tarkoitettujen valtakunnallisten tavoitteet.

Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista ja käsitellään hyvinvointialueen tehtävien tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Neuvotteluissa arvioidaan hyvinvointialueen kustannusten ja rahoituksen toteutunutta ja tulevaa kehitystä sekä hyvinvointialueella toteutettavia kustannusten hallintaa tukevia ja muita toimenpiteitä, joilla hyvinvointialueen tehtävien hoitaminen ja palvelujen saatavuus voidaan käytävissä olevalla rahoituksella turvata.

Ministeriöiden on tarvittaessa annettava hyvinvointialueelle järjestämistä ja taloutta koskevia toimenpidesuosituksia, joilla edistetään hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

Hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa hyödynnetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 29 §:n 2 momentissa ja 30 §:ssä sekä pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentissa ja 14 §:ssä tarkoitettuja hyvinvointialueen vuosittaisia selvityksiä ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja aluehallintoviraston asiantuntija-arvioita sekä tarvittaessa muita viranomaisten arvioita.

Valtiovarainministeriö laatii käydyistä neuvotteluista yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa asiakirjan. Asiakirjassa todetaan neuvotteluissa käsitellyt asiat, mihin neuvotteluissa on päädytty sekä ministeriöiden mahdollisesti antamat toimenpidesuosituksiset. Asiakirja julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Mitä tässä pykälässä säädetään hyvinvointialueesta, sovelletaan myös HUS-yhtymään. HUS-yhtymän neuvotteluihin osallistuvat myös Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa meneillään oleva hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan toimikausi päättyy, kun valtioneuvosto on asettanut tässä laissa tarkoitetun hyvinvointialueneuvottelukunnan.

2.

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 23 ja 24 §, sellaisena kuin niistä on 23 § osaksi laissa 351/2022, sekä *muutetaan* 21 ja 22 § seuraavasti:

21 §

Yleinen ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon yleinen ohjaus, suunnittelu, kehittäminen ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa valtakunnallisesta sosiaali- ja terveyspolitiikasta sekä osaltaan valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta hyvinvointialueiden toiminnan ohjauksessa.

22 §

Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle sekä neuvottelut hyvinvointialueen kanssa

Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista valtakunnallisista tavoitteista ja niihin sisältyvistä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvistä tavoitteista, niiden käsittelystä hyvinvointialueneuvottelukunnassa sekä hyvinvointialueen kanssa käytävistä neuvotteluista säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet ovat voimassa, kunnes valtioneuvosto on asettanut hyvinvointialueesta annetun lain 12 a §:n nojalla hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet.

Tämän lain voimaan tullessa meneillään oleva sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan toimikausi päättyy, kun valtioneuvosto on asettanut hyvinvointialueesta annetun lain 13 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialueneuvottelukunnan.

3.

Laki

pelastustoimen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 9 ja 10 §, sellaisena kuin niistä on 9 § osaksi laissa 352/2022, sekä
muutetaan 8 § seuraavasti:

8 §

Valtakunnalliset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle sekä neuvottelut hyvinvointialueen kanssa

Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista valtakunnallisista tavoitteista ja niihin sisältyvistä pelastustoimen järjestämiseen liittyvistä tavoitteista, niiden käsittelystä hyvinvointialueneuvottelukunnassa sekä hyvinvointialueen kanssa käytävistä neuvotteluista säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet ovat voimassa, kunnes valtioneuvosto on asettanut hyvinvointialueesta annetun lain 12 a §:n nojalla hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet.

Tämän lain voimaan tullessa meneillään oleva pelastustoimen neuvottelukunnan toimikausi päättyy, kun valtioneuvosto on asettanut hyvinvointialueesta annetun lain 13 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialueneuvottelukunnan.

4.

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 11 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain (615/2021) 11 §:n 2 momentti ja 17 §:n 2 momentti seuraavasti:

11 §

HUS-järjestämissopimuksen hyväksyminen ja muuttaminen

Osapuolten on seurattava ja arvioitava vuosittain HUS-järjestämissopimuksen toteutumista osana hyvinvointialueesta annetun lain 13 a §:n mukaisia HUS-yhtymän neuvotteluja valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön kanssa. Sopimusta on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman osapuolen esitykseen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteeseen.

17 §

Helsingin kaupunkiin sovellettavat hyvinvointialueesta annetun lain ja kuntalain säännökset

Helsingin kaupungin järjestäessä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtäviä sovelletaan, mitä säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:ssä järjestämisvastuusta, 9 §:ssä palvelujen tuottamisesta, 10 §:ssä tuottamista koskevan vastuun toteuttamisesta ja sen valvonnasta, 11 §:ssä hyvinvointialueiden seurannasta, ohjauksesta ja laillisuusvalvonnasta, 12 §:ssä hyvinvointialueiden taloudesta osana julkisen talouden suunnitelmaa, 12 a §:ssä hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista valtakunnallisista tavoitteista, 13 §:ssä hyvinvointialueneuvottelukunnasta, 13 a §:ssä neuvottelusta hyvinvointialueen kanssa, 16 §:ssä investointisuunnitelmasta, 21 §:ssä valtakunnallisesta toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksesta, 8 luvussa hyvinvointialueiden yhteistoiminnasta, 9 luvussa hyvinvointialueen liikelaitoksesta, 120 §:ssä hyvinvointialueen toiminnan, talouden ja palvelutuotannon seurannasta ja tietojen tuottamisesta ja 16 luvussa oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta sekä 150 §:ssä varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Muutoin sovelletaan kuntalakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 15.2.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen

1.

Laki

hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 11 §, 12 §:n 2 momentti ja 13 §, sel-
laisena kuin niistä on 13 § osaksi laissa 350/2022, sekä
lisätään lakiin uusi 12 a ja 13 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

*Hyvinvointialueiden seuranta ja laillisuus-
valvonta*

*Hyvinvointialueiden seuranta, ohjaus ja lail-
lisuusvalvonta*

Valtiovarainministeriö seuraa yleisesti hy-
vinvointialueiden toimintaa ja taloutta sekä
huolehtii, että hyvinvointialueiden itsehallinto
otetaan huomioon hyvinvointialueiden koske-
van lainsäädännön valmistelussa.

Valtiovarainministeriö seuraa yleisesti hy-
vinvointialueiden toimintaa ja taloutta, vastaa
hyvinvointialueiden talouden ja toiminnan
yleisestä ohjauksesta, sovittaa yhteen valtio-
neuvostossa tehtävää hyvinvointialueiden oh-
jausta sekä huolehtii, että hyvinvointialueiden
itsehallinto otetaan huomioon hyvinvointialu-
eita koskevan lainsäädännön valmistelussa.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimivallasta
sosiaali- ja terveydenhuollon yleisessä oh-
jauksessa, suunnittelussa, kehittämisessä ja
valvonnassa säädetään sosiaali- ja terveyden-
huollon järjestämisestä annetun lain
(612/2021) 21 §:ssä. Sisäministeriön toimi-
vallasta pelastustoimen yleisessä ohjauk-
sessa, suunnittelussa ja kehittämisessä sääde-
tään pelastustoimen järjestämisestä annetun
lain (613/2021) 7 §:ssä.

Aluehallintovirasto voi kantelun johdosta
tutkia, onko hyvinvointialue toiminut voi-
massa olevien lakien mukaan.

Aluehallintovirasto voi kantelun johdosta
tutkia, onko hyvinvointialue toiminut voi-
massa olevien lakien mukaan.

12 §

12 §

*Hyvinvointialuetalous osana julkisen talou-
den suunnitelmaa*

*Hyvinvointialuetalous osana julkisen talou-
den suunnitelmaa*

Julkisen talouden suunnitelma ohjaa ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta.

Julkisen talouden suunnitelma ja valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet ohjaavat ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta.

12 a §

Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet

Valtioneuvosto vahvistaa vähintään joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien hoitamiseksi yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti. Valtakunnallisissa tavoitteissa on otettava huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet.

Tavoitteissa on määriteltävä:

1) tavoitteet palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen, vaikuttavuuden, palvelujen yhteensovittamisen ja kielellisten oikeuksien turvaamiseksi sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;

2) tavoitteet tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle;

3) tavoitteet tiedonhallinnan ja digitalisaation kehittämiseksi;

4) tavoitteet hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi sekä hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden väliselle, näitä koskevalle yhteistyölle;

5) yleiset linjaukset hyvinvointialueiden laajakantoisista investoinneista;

6) tavoitteet alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi;

7) tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden väliselle yhteistyölle ja työnjaolle;

8) tavoitteet koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle.

Valtakunnalliset tavoitteet voivat koskea myös muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja asioita, jotka ovat tarpeellisia hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden kehittämiseksi.

Valtiovarainministeriön on yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön kanssa seurattava ja arvioitava valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista vuosittain. Tavoitteita on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman hyvinvointialueen esitykseen tai ministeriön aloitteeseen.

13 §

13 §

Hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunta

Hyvinvointialueneuvottelukunta

Valtiovarainministeriön yhteydessä toimii hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunta, jonka tarkoituksena on edistää hyvinvointialuetaloutta koskevien strategisten linjausten ja hyvinvointialueiden itsehallinnon toteutumista sekä valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä.

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

1) seurata ja arvioida hyvinvointialuetalouden toteutunutta ja tulevaa kehitystä sekä valtion hyvinvointialueille osoittaman rahoituksen ja hyvinvointialueiden muun tulorahoituksen toteutunutta ja tulevaa kehitystä;

2) käsitellä lainsäädäntöä, lainsäädäntöhankkeita ja muita valtion toimenpiteitä, jotka ovat hyvinvointialueiden talouden ja itsehallinnon kannalta periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia.

Neuvottelukunnan asettaa valtioneuvosto. Neuvottelukunnassa on hyvinvointialueiden sekä valtiovarainministeriön ja muiden hyvin

Valtiovarainministeriön yhteydessä toimii hyvinvointialueneuvottelukunta. Neuvottelukunnan tarkoituksena on edistää hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta koskevien strategisten linjausten ja hyvinvointialueiden itsehallinnon toteutumista sekä valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä.

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

1) ennakoida, seurata ja arvioida hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden toteutunutta ja tulevaa kehitystä;

2) käsitellä lainsäädäntöä, lainsäädäntöhankkeita ja muita valtion toimenpiteitä, jotka ovat hyvinvointialueiden toiminnan, talouden ja itsehallinnon kannalta periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia;

3) edistää hyvinvointialueiden tehtäviä koskevien valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista ja tehdä niitä koskevia ehdotuksia sekä käsitellä 12 a §:n 4 momentissa tarkoitettuja ministeriöiden aloitteita ja hyvinvointialueiden esitykset niiden muuttamiseksi;

4) käsitellä hyvinvointialueiden tehtäviä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita;

5) edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä sekä käsitellä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden sisäistä työnjakoa ja yhteistyötä.

Neuvottelukunnan asettaa valtioneuvosto. Neuvottelukunnassa on hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän, Helsingin kaupungin ja valtio-

Voimassa oleva laki

vointialueiden tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta, jaostoista sekä *säätää tarkemmin* tehtävistä.

Ehdotus

varainministeriön *sekä* muiden hyvinvointialueiden tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan *antaa tarkempia säännöksiä* neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta, jaostoista sekä tehtävistä.

13 a §

Neuvottelu hyvinvointialueen kanssa

Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö neuvottelevat vuosittain hyvinvointialueen kanssa hyvinvointialueen järjestämismääräyksiin kuuluvien tehtävien toteuttamisesta ja hyvinvointialueen taloudenhoidosta. Neuvottelujen tarkoituksena on hyvinvointialueen toiminnan vaikuttavuuden, taloudellisuuden ja tuloksellisuuden tukeminen sekä hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus ottaen erityisesti huomioon 12 a §:ssä tarkoitettut valtakunnalliset tavoitteet.

Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämismääräyksiin toteutumisesta ja käsitellään hyvinvointialueen tehtävien tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Neuvotteluissa arvioidaan hyvinvointialueen kustannusten ja rahoituksen toteutumista ja tulevaa kehitystä sekä hyvinvointialueella toteutettavia kustannusten hallintaa tukevia ja muita toimenpiteitä, joilla hyvinvointialueen tehtävien hoitaminen ja palvelujen saatavuus voidaan käytettävissä olevalla rahoituksella turvata.

Ministeriöiden on tarvittaessa annettava hyvinvointialueelle järjestämistä ja taloutta koskevia toimenpidesuosituksia, joilla edistetään hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

Hyvinvointialueen järjestämismääräyksiin toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa hyödynnetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 29 §:n 2 momentissa ja 30 §:ssä sekä pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentissa ja 14 §:ssä tarkoitettuja hyvinvointialueen vuo-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sittaisia selvityksiä ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja aluehallintoviraston asiantuntija-arvioita sekä tarvittaessa muita viranomaisten arvioita.

Valtiovarainministeriö laatii käydyistä neuvotteluista yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa asiakirjan. Asiakirjassa todetaan neuvotteluissa käsitellyt asiat, mihin neuvotteluissa on päädytty sekä ministeriöiden mahdollisesti antamat toimenpidesuosituksset. Asiakirja julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Mitä tässä pykälässä säädetään hyvinvointialueesta, sovelletaan myös HUS-yhtymään. HUS-yhtymän neuvotteluihin osallistuvat myös Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tämän lain voimaan tullessa meneillään oleva hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan toimikausi päättyy, kun valtioneuvosto on asettanut tässä laissa tarkoitetun hyvinvointialueneuvottelukunnan.

2.

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 23 ja 24 §, sellaisena kuin niistä on 23 § osaksi laissa 351/2022, sekä
muutetaan 21 ja 22 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

21 §

Yleinen ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen

Yleinen ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon yleinen ohjaus, suunnittelu, kehittäminen ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa valtakunnallisesta sosiaali- ja terveyspolitiikasta, *sosiaali- ja terveydenhuollon* valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta hyvinvointialueiden toiminnan ohjauksessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon yleinen ohjaus, suunnittelu, kehittäminen ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa valtakunnallisesta sosiaali- ja terveyspolitiikasta *sekä osaltaan* valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta ja niiden huomioon ottamisesta hyvinvointialueiden toiminnan ohjauksessa.

22 §

22 §

Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveyden huollon järjestämiselle

*Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle **sekä neuvottelut hyvinvointialueen kanssa***

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet yhdenvertaisen, laadukkaan ja kustannusvaikuttavan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle (sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet). Tavoitteiden tulee perustua sosiaali- ja terveysministeriön 31 §:ssä tarkoitettuun selvitykseen sekä mahdollisiin muihin väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja taloutta koskeviin seurantatietoihin. Lisäksi tavoitteissa on otettava huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet.

Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista valtakunnallisista tavoitteista ja niihin sisältyvistä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvistä tavoitteista, niiden käsitteistä hyvinvointialueneuvottelukunnassa sekä hyvinvointialueen kanssa käytävistä neuvotteluista säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisissa tavoitteissa on määriteltävä:

1) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisen toteutumisen, vaikuttavuuden, palvelujen yhteensovittamisen ja kielellisten oikeuksien turvaamiseksi sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;

2) tavoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden väliselle tätä koskevalle yhteistyölle;

3) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan kehittämiseksi;

4) tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden väliselle yhteistyölle ja työnjaolle;

5) tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle;

6) yleiset linjaukset sosiaali- ja terveydenhuollon investoinneista; sekä

7) tavoitteet alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet voivat koskea myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseksi tarpeellisia asioita.

Sosiaali- ja terveysministeriön on seurattava ja arvioitava sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista vuosittain. Tavoitteita on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman hyvinvointialueen esitykseen taikka sosiaali- ja terveysministeriön tai valtiovarainministeriön aloitteeseen.

23 §

(kumotaan)

Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta. Sen tehtävänä on:

1) ennakoida, seurata ja arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää ja kustannuksia sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden väestöryhmittäistä kehitystä;

2) tehdä ehdotuksia valtakunnallisiksi sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteiksi sekä käsitellä 22 §:n 4 momentissa tarkoitettujen ministeriöiden aloitteet ja hyvinvointialueiden esitykset niiden muuttamiseksi;

3) edistää sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista;

4) käsitellä hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita sekä muita sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistarpeita;

5) käsitellä muita periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa koskevia valtion toimenpiteitä;

6) käsitellä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden sisäistä työnjakoa ja yhteistyötä sekä edistää yhteistyöalueiden välistä yhteistyötä.

Neuvottelukunnan asettaa valtioneuvosto. Neuvottelukunnassa on hyvinvointialueiden sekä sosiaali- ja terveysministeriön ja muiden hyvinvointialueiden tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus.

Neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta, jaostoista sekä tarkemmin tehtävistä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

24 §

(kumotaan)

*Sosiaali- ja terveysministeriön neuvottelut
hyvinvointialueen kanssa*

Sosiaali- ja terveysministeriö neuvottelee erikseen kunkin hyvinvointialueen kanssa vuosittain hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteuttamisesta. Valtiovarainministeriö osallistuu neuvotteluihin. Neuvottelujen tarkoituksena on yhteisen tilannekuvan tarkastelu ja hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus erityisesti 22 §:ssä tarkoitetut sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet huomioon ottaen sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön edistäminen.

Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

Neuvotteluissa käsitellään seuraavia asiakokonaisuuksia:

1) palvelujen ja muiden toimenpiteiden tarpeen ja määrän arviointi ja ennakointi;

2) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhdenvertaisuus, tarpeenmukaisuus ja riittävyys;

3) väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä sitä ja muita tehtäviä koskeva yhteistyö kuntien ja muiden toimijoiden kanssa;

4) sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuus ja kustannusvaikuttavuus sekä hyvinvointialueen kustannusten kehitys ja rahoituksen riittävyys;

5) järjestämisvastuun toteuttamisen edellyttämä riittävä henkilöstö, osaaminen, toimintakyky, valmius ja oma palvelutuotanto;

6) sosiaali- ja terveydenhuollon investoinnit ja hyvinvointialueen alustava esitys hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:ssä tarkoitetuksi investointisuunnitelmaksi;

7) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinta;

8) lain 36 ja 39 §:n mukaisten yhteistyösopimusten toimeenpano sekä hyvinvointialueen muu työnjako ja yhteistyö muiden hyvinvointialueiden kanssa;

9) hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon omavalvonta; ja

10) tarpeen mukaan muut kuin 1–9 kohdassa tarkoitetut sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvät asiat.

Hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden toteutumiseen ja edellisissä neuvotteluissa käsiteltyihin asioihin. Tässä hyödynnetään 29 §:n 2 momentissa tarkoitettua hyvinvointialueen vuosittaista selvitystä sekä 30 §:ssä tarkoitettua hyvinvointialuekohtaista Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arviota.

Sosiaali- ja terveysministeriö laatii yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa asiakirjan käydyistä neuvotteluista. Asiakirjassa todetaan neuvotteluissa käsitellyt asiat, mihin neuvotteluissa on päädytty sekä ministeriöiden mahdollisesti antamat toimenpidesuosukset. Asiakirja julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Mitä edellä tässä pykälässä hyvinvointialueesta säädetään, sovelletaan myös HUS-yhtymään siltä osin kuin se järjestää terveydenhuoltoa. HUS-yhtymän neuvotteluihin osallistuvat myös Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet ovat voimassa, kunnes valtioneuvosto on asettanut hyvinvointialueesta annetun lain 12 a §:n nojalla hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet.

Tämän lain voimaan tullessa meneillään oleva sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan toimikausi päättyy, kun valtioneuvosto on asettanut hyvinvointialueesta annetun lain 13 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialue-neuvottelukunnan.

3.

Laki

pelastustoimen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 9 ja 10 §, sellaisena kuin niistä on 9 § osaksi laissa 352/2022, sekä muutetaan 8 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Valtakunnalliset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle

Valtakunnalliset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle sekä neuvottelut hyvinvointialueen kanssa

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuusuhkia ja muita uhkia vastaavan laadukkaan ja kustannusvaikuttavan pelastus-

Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista valtakunnallisista tavoitteista ja niihin sisältyvistä pelastustoimen järjestämiseen liittyvistä tavoitteista, niiden käsittelystä hyvin-

toimen järjestämiselle. Tavoitteiden tulee perustua 15 §:ssä tarkoitettuun sisäministeriön selvitykseen sekä mahdollisiin muihin pelastustoimen toimintaa ja taloutta koskeviin seurantatietoihin. Lisäksi tavoitteissa on otettava huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet.

Valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä:

1) tavoitteet pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen ja palvelujen vaikuttavuuden turvaamiseksi sekä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;

2) tavoitteet turvallisuuden edistämiseksi ja hyvinvointialueiden ja kuntien ja muiden toimijoiden väliselle tätä koskevalle yhteistyölle pelastustoimessa;

3) pelastustoimen kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet;

4) pelastustoimen tiedonhallinnan kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet;

5) tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle yhteistyölle pelastustoimessa;

6) tavoitteet hyvinvointialueiden pelastustoimen tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle;

7) yleiset linjaukset pelastustoimen laajakantoisista investoinneista;

8) tavoitteet pelastustoimen alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi.

Valtakunnalliset tavoitteet voivat koskea myös muita pelastustoimen kehittämiseksi tarpeellisia asioita.

Valtioneuvoston vahvistamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattava ja arvioitava vuosittain. Tavoitteita on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman hyvinvointialueen esitykseen taikka sisäministeriön tai valtionvarainministeriön aloitteeseen.

vointialueneuvottelukunnassa sekä hyvinvointialueen kanssa käytävistä neuvotteluista säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa.

Sisäministeriön yhteydessä toimii pelastustoimen neuvottelukunta. Sen tehtävänä on:

1) seurata ja arvioida pelastustoimen järjestämisen kehitystä;

2) tehdä ehdotuksia pelastustoimen valtakunnallisiksi tavoitteiksi sekä käsitellä 8 §:n 4 momentissa tarkoitetut sisäministeriön aloitteet ja hyvinvointialueiden esitykset niiden muuttamiseksi;

3) edistää pelastustoimen tiedonhallinnan strategisten tavoitteiden toteutumista;

4) käsitellä hyvinvointialueiden pelastustoimea koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita ja muita pelastustoimen kehittämistarpeita;

5) käsitellä muita periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia hyvinvointialueiden pelastustoimea koskevia valtion toimenpiteitä;

6) edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä.

Neuvottelukunnan asettaa valtioneuvosto. Neuvottelukunnassa on hyvinvointialueiden sekä sisäministeriön ja muiden hyvinvointialueiden tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus. Neuvottelukunnassa voi olla jaostoja.

Neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta, jaostoista ja tarkemmin tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

10 §

(kumotaan)

Sisäministeriön neuvottelut hyvinvointialueen kanssa

Sisäministeriö neuvottelee erikseen kunkin hyvinvointialueen kanssa vuosittain hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien pelastustoimen tehtävien toteuttamisesta. Valtiovarainministeriö osallistuu neuvotteluihin. Neuvottelujen tarkoituksena on yhteisen tilannekuvan tarkastelu, hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus erityisesti 8 §:ssä tarkoitetut pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet huomioiden sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön edistäminen.

Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen pelastustoimen järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

Seuranta, arviointi, tavoitteiden asettaminen sekä toimenpide-ehdotukset koskevat seuraavia asiakokonaisuuksia:

1) pelastustoimen valtakunnallisten tavoitteiden ja strategioiden huomioon ottaminen;

2) pelastustoimen palvelujen tuottamista-

vat;

3) pelastustoimen palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus;

4) toimintaympäristön muutosten huomioon ottaminen;

5) turvallisuuden edistäminen ja tätä koskeva yhteistyö valtakunnallisten ja alueellisten viranomaisten, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa;

6) pelastustoimen palvelujen tuottavuus ja kustannusvaikuttavuus sekä hyvinvointialueen kustannusten kehitys ja rahoituksen riittävyys;

7) pelastustoimen investoinnit ja hyvinvointialueen alustava esitys investointisuunnitelmaksi;

8) pelastustoimen tiedonhallinta;

9) yhteistyö ja työnjako muiden hyvinvointialueiden kanssa;

10) pelastustoimen omavalvonta;

11) tarpeen mukaan muut kuin 1–10 kohdassa tarkoitetut pelastustoimen järjestämiseen liittyvät asiat.

Hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden toteutumiseen ja edellisissä neuvotteluissa käsiteltyihin asioihin. Tässä hyödynnetään 13 §:n 2 momentissa tarkoitettua hyvinvointialueen vuosittaista selvitystä sekä 14 §:ssä tarkoitettua aluehallintoviraston asiantuntija-arvioita.

Sisäministeriö laatii yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa asiakirjan käydyistä neuvotteluista. Asiakirjaan kirjataan pelastustoimen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

järjestämisen kokonaisuuden toteutuminen. Lisäksi asiakirjassa todetaan neuvotteluissa käsitellyt asiat sekä ministeriöiden mahdollisesti antamat toimenpidesuositukset. Asiakirja julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet ovat voimassa, kunnes valtioneuvosto on asettanut hyvinvointialueesta annetun lain 12 a §:n nojalla hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet.

Tämän lain voimaan tullessa meneillään oleva pelastustoimen neuvottelukunnan toimikausi päättyy, kun valtioneuvosto on asettanut hyvinvointialueesta annetun lain 13 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialueneuvottelukunnan.

4.

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 11 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain (615/2021) 11 §:n 2 momentti ja 17 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

HUS-järjestämissopimuksen hyväksyminen ja muuttaminen

HUS-järjestämissopimuksen hyväksyminen ja muuttaminen

Voimassa oleva laki

Osapuolten on seurattava ja arvioitava vuosittain HUS-järjestämissopimuksen toteutusta osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 24 §:n mukaisia HUS-yhtymän neuvotteluja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Sopimusta on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman osapuolen esitykseen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteeseen.

17 §

Helsingin kaupunkiin sovellettavat hyvinvointialueesta annetun lain ja kuntalain säännökset

Helsingin kaupungin järjestäessä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtäviä sovelletaan, mitä säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:ssä järjestämisvastuusta, 9 §:ssä palvelujen tuottamisesta, 10 §:ssä tuottamista koskevan vastuun toteuttamisesta ja sen valvonnasta, 11 §:ssä hyvinvointialueiden seurannasta ja laillisuusvalvonnasta, 12 §:ssä hyvinvointialueiden taloudesta osana julkisen talouden suunnitelmaa, 13 §:ssä hyvinvointialueen talouden ja -hallinnon neuvottelukunnasta, 16 §:ssä investointisuunnitelmasta, 21 §:ssä valtakunnallisesta toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksesta, 8 luvussa hyvinvointialueiden yhteistoiminnasta, 9 luvussa hyvinvointialueen liikelaitoksesta, 120 §:ssä hyvinvointialueen toiminnan, talouden ja palvelutuotannon seurannasta ja tietojen tuottamisesta ja 150 §:ssä varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä 16 luvussa oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta. Muutoin sovelletaan kuntalakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Ehdotus

Osapuolten on seurattava ja arvioitava vuosittain HUS-järjestämissopimuksen toteutusta osana *hyvinvointialueesta annetun lain 13 a §:n* mukaisia HUS-yhtymän neuvotteluja *valtiovarainministeriön*, sosiaali- ja terveysministeriön *ja sisäministeriön* kanssa. Sopimusta on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman osapuolen esitykseen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteeseen.

17 §

Helsingin kaupunkiin sovellettavat hyvinvointialueesta annetun lain ja kuntalain säännökset

Helsingin kaupungin järjestäessä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtäviä sovelletaan, mitä säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:ssä järjestämisvastuusta, 9 §:ssä palvelujen tuottamisesta, 10 §:ssä tuottamista koskevan vastuun toteuttamisesta ja sen valvonnasta, 11 §:ssä hyvinvointialueiden seurannasta, *ohjauksesta* ja laillisuusvalvonnasta, 12 §:ssä hyvinvointialueiden taloudesta osana julkisen talouden suunnitelmaa, *12 a §:ssä hyvinvointialueiden tehtäviä koskevista valtakunnallisista tavoitteista*, 13 §:ssä *hyvinvointialueneuvottelukunnasta*, *13 a §:ssä neuvottelusta hyvinvointialueen kanssa*, 16 §:ssä investointisuunnitelmasta, 21 §:ssä valtakunnallisesta toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksesta, 8 luvussa hyvinvointialueiden yhteistoiminnasta, 9 luvussa hyvinvointialueen liikelaitoksesta, 120 §:ssä hyvinvointialueen toiminnan, talouden ja palvelutuotannon seurannasta ja tietojen tuottamisesta ja *16 luvussa oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta sekä 150 §:ssä varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin*. Muutoin sovelletaan kuntalakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20